

DE

DELAVSKA ENOTNOST

6. 3. 1976 - ŠT. 9 - L. XXXV - CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELC

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

PRESEDSTVO RS ZSS O POLOŽAJU ŽENSK

Načelnih ovir ni, toda...

Tisti, ki so pred leti poizkušali omajati položaj delavskega razreda, zdaj poizkušajo ovirati ženske na poti k popolni enakopravnosti

Ko govorimo o položaju žensk, moramo ugotoviti, da se je marsikaj bistveno spremenilo. Ženska ima odprto pot v politično življenje, k odločanju in v proizvodnjo. S tem se zdaj načelno strinjajo povsod. Kljub temu pa o enakopravnosti na vseh področjih v praksi še zdaleč ne moremo govoriti. Žal!

To je med drugim dejal v zaključni razpravi predsednik RS ZSS Janez Barborič na razširjeni seji predsedstva, katere glavna točka je bila obravnava poročil odbora sindikatov Slovenije za mednarodno leto žensk. Seje, ki je bila v novomeškem „Labodu“ (95 % zaposlenih so ženske), sta se udeležila med drugimi tudi sekretar IK CK ZKS in predsednik republiškega odbora za mednarodno leto žensk Franc Šetinc in predsednica sveta za družbenoekonomski položaj žensk pri RK SZDL Olga Vrabčič.

Kje so vzroki, da povsod še vedno ne moremo govoriti o popolni enakopravnosti žensk? Vzroki so isti, je dejal Janez Barborič, kot so pred nekaj leti ogrozili vlogo delavskega razreda, zdaj pa skušajo ogroziti in zapostavljati 43 % zaposlenih v Sloveniji (toliko je med zaposlenimi namreč žensk). Kako naj si sicer razložimo, da so ženske le na 25 % vodilnih in vodstvenih delovnih mest in da je v samoupravnih organih položaj še slabši?

Kaj je pokazala razprava? Nalog v lanskem „ženskem“ letu nam ni bilo treba določati na novo, ker smo že bili sredi

uresničevanja nove ustave, kongresnih sklepov ZK in sindikatov pa tudi sicer je utrditev enakopravnosti žensk v samoupravljanju in drugih ekonomskih razmerjih redna ter stalna naloga sindikatov. V mednarodnem letu žensk smo nekatere naloge le poudarili – in zdaj, ob bilanci, lahko ugotovljamo velike uspehe pa tudi naloge, ki nas še čakajo.

Temelj pri odpravljanju problemov – je poudarilo predsedstvo RS ZSS – pa je, da so glavna vprašanja uresničevanja ustavnega družbenoekonomskega položaja žensk v naši družbi neločljivi sestavni del ustavne preobrazbe družbe na načelih našega samoupravnega socializma. Kot taka so v celoti vtkana v bitko delavskega razreda za osvoboditev dela in človeka in jih nikakor ni mogoče obravnavati kot neka posebna „ženska vprašanja“. Čimprej je treba uresničiti ustavno vsebino samoupravljanja, v kateri bo delavec ne glede na spol edini gospodar pogojev, sredstev in sadov svojega dela. Zato so vse naloge, ki jih uresničujemo v združenem delu in v družbi nasploh, enako „moške“ kot „ženske“ pa naj gre za razvojne načrte, produktivnost, združevanje dela in sredstev, delitev po delu, ali pa za kadrovske politike, vzgojo in izobraževanje, otroško varstvo, varstvo pri delu ali za katerokoli drugo področje.

Povzetek uvodnega referata Jožeta Sintiča, predsednika odbora ZSS za mednarodno leto žensk, objavljamo na 3. strani. V.Č.

V OKVIRU

8. marec

Pred nami je 8. marec – dan žensk, praznik, ki mu letos na Gorenjskem skušamo dati novo vsebino in pomen. Kot je znano, je medobčinski svet zveze sindikatov Slovenije za Gorenjsko naslovil na vse osnovne organizacije sindikata v regiji priporočilo, naj se vse vključijo v akcijo za nakup naprave za zgodnje odkrivanje raka na dojki, tako da bi sredstva, ki so jih doslej dajale za različna praktična darila ženskam, namesto tega združili za nakup te naprave.

Minuli teden je medobčinski svet ZS za Gorenjsko ugotovil, da je akcija uspešno stekla, saj je že več sindikalnih organizacij nakazalo svoja sredstva za nakup naprave. Pa vendar kaže, da s starimi pojmovanji še vedno nismo opravili. Dogaja se namreč, da se nekatere osnovne organizacije sindikata sicer vključujejo v akcijo za namensko združevanje sredstev za nakup naprave za zgodnje odkrivanje raka na dojki, hkrati pa moledujejo za dodatna sredstva za obdaritev žensk (potovanja v tujino in podobno). To priča, da pravzaprav še vedno ne razumemo bistva tega praznika!

V času, ko toliko govorimo o stabilizacijskih ukrepih na vseh ravneh, bi bilo za vso družbo in ne samo za ženske veliko bolj koristno, da bi ob prazniku žena nakazali nova pota, kako pereča družbena vprašanja, ki zadevajo žensko, čimprej in čimbolj uspešno razrešiti. Tiste osnovne organizacije sindikata oziroma delovne organizacije, ki imajo bogatejše sklade skupne porabe, bi pa morale v bodoče predvsem pogledati prek svojih meja, v najbližjo šolo, kjer ni sredstev za podaljšano bivanje otrok, ali v najbližji vrtec, kjer tudi primanjkuje sredstev za uspešno varstvo in vzgojo naših otrok. Težav, ki tarejo zaposleno ženo – mater vse leto in ne le ob 8. marcu, je še veliko!

MIRJAM JAN-BLAŽIČ

Ne vstaja zjutraj ob petih le Jelena, ampak tudi njeni hčerki Andreja in Monika, ki še prej kot njuna mati nastopita »službo« v vrtcu. Foto: A. Agnič

METLIČANKE O SEBI

Na pobudo družbenopolitičnih organizacij belokranjske trikotazne industrije BETI je bil v četrtek v Metliki razgovor pod naslovom: „Ženska včeraj, danes, jutri“. Poleg predstavnic osmih TOŽD v Beti so se razgovora udeležile tudi delegatke vseh drugih delovnih orga-

nizacij občine.

Razgovor je bil za Metliko še posebej pomemben, ker so na njem udeleženci prvič izčrpano spregovorili o dosežkih in težavah žensk v njihovi občini tako pri delu, upravljanju, doma ter v krajevni skupnosti.

V torek je obiskala RS ZSS študijska skupina okrajnih guvernerjev iz Zambije. Razgovor o vlogi in delu sindikatov je sodil v okvir obsežnejšega študijskega programa o tehničnem in znanstvenem sodelovanju med Zambijo in SFRJ. Največ zanimanja so zambijski gosti posvetili problemom družbenoekonomskih odnosov, zlasti pa delovanju interesnih

skupnosti in samoupravnemu urejanju zadev v družbenopolitičnih skupnostih. Program študijskega bivanja zambijske delegacije je zajemal še razgovore in obiske v Mariboru (TAM, Metalna), na Jesenicah (Železarna), v Kranju (Iskra) ter v Ljubljani (Gospodarska zbornica, sindikati).

STRAN 4

STRAN 8

Aktivnost sindikatov na področju kulture

Ko smo v prejšnji številki DE tik pred ključkom redakcije poročali o 12. razširjeni seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, smo napovedali, da bomo v današnji številki objavili tudi izvleček iz uvodnega razmišljanja ANČKE KORŽE, predsednice RO sindikata delavcev kulture in seveda tudi izvlečke iz razprave. Slédnje objavljamo na 4. strani. V naši rubriki „Kaj smo storili...“ pa pod naslovom „Za kulturno zavest delavskega razreda“ piše Sonja Gašperšič o prvih ugodnih odmevih na plenum in o nekaterih najpomembnejših idejnopolitičnih vprašanjih naše nadaljnje kulturne akcije.

RAK NI KUGA

Teden boja proti raku resda „praznujemo“ vsako leto, vendar je res, da gre za bolezen (točneje: cel sklop obolenj), na katero ljudi ni treba posebej opozarjati. Rak je mora sodobnega sveta, prenekaterega moža in žene, če smo si to pripravljeno priznati ali ne. Povsem nekaj drugega pa je, če smo sploh pripravljeni na uspešen boj proti raku. In pri tem – kakšna ironija! – niti najmanj ne gre samo za denar.

V združenem podjetju Iskra so se odločili za svojevrstno počastitev praznika žena, osmega marca. V ponedeljek, 1. marca so se delegatke iz vseh 76 temeljnih organizacij zbrale na razpravo o položaju žena pri delu in v družbi ter predvsem o tem, kako bi lahko ženske

aktivneje vključili v družbenopolitično življenje. Srečanje Iskrinih delavk je bilo deležno velike pozornosti javnosti, saj sta med drugimi gosti prišla mednje tudi Franc Šetinc in Ivanka Vrhovčak, ki nista samo poslušala, temveč sta tudi sama posegla v razpravo.

novice iz organizacij

TAM, MARIBOR

ANKETA OPOZARJA

Ob koncu minulega leta je komisija za osebne dohodke in družbeni standard pri konferenci osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije TAM izvedla med zaposlenimi anketo, da bi zbrala podatke o nekaterih področjih družbene standarda, nato pa na osnovi ugotovitev usmerila svoje delovanje in prizadevanja služb delovne organizacije. Vprašalnik so izpolnili delavci v skupnosti TOZD cestnih vozil, skupnosti TOZD tirnih vozil, TOZD karoserije, TOZD avto-obnova, TOZD prodajna organizacija Maribor in v TOZD Belt-Črnomelj.

Zanimivi in v marsičem presenetljivi so rezultati ankete v skupnosti TOZD cestnih vozil. Delavci v tej skupnosti so namreč navedli v svojih odgovorih na anketo, da so problem številka ena v družbenem standardu prevozi na delo in z dela. Po pomembnosti sledi problematika otroškega varstva. Pred časom so v TAM hoteli urediti v prostorih obratne ambulante otroški vrtec, toda kljub potrebam do uresničitve tega načrta ni prišlo.

Kulturno delovanje je po oceni članov kolektiva na tretjem mestu. V TAM ugotavljajo, da nimajo možnosti za poživitev kulturnega delovanja, da nimajo za to niti sredstev niti prostorov. Kulturne komisije, ki delujejo pri osnovnih organizacijah sindikata, večinoma životarijo. V skupnosti TOZD cestnih vozil naj bi imeli tri ali štiri referente za kulturo, vendar za zdaj sploh ne vedo, kdaj bodo ta delovna mesta ustanovljena. Da bo nekaj treba ukreniti, opozarjajo rezultati ankete, saj je veliko zaposlenih pripravljenih sodelovati v pevskem zboru (598 odgovorov), v plesni sekciji (465), v dramski skupini (224), v zabavno glasbenem orkestru (262), v godbi na pihala (189) itd.

Anketa tudi opozarja, da je kar 1847 zaposlenih odsotnih z doma po deset ur, 985 delavcev je z doma 11 ur, 310 delavcev pa 12 ur in več. Mimo tega tretjina delavcev ne zajtrkuje, toplo malico pa uživa le 566 zaposlenih. Anketa je tudi pokazala, da 2.500 anketirancev preživijo svoj letni dopust doma, 1667 na morju, 311 na planinah in le 627 v počitniških domovih delovne organizacije.

ELEKTROKOVINA, MARIBOR

K moralni še materialna odgovornost

Vse osnovne organizacije in konference sindikata v mariborski Elektrokovini so že imele letne skupščine ter na njih opravile obračun minulega dela in sprejele naloge za letošnje leto.

V sindikatu Elektrokovine ugotavljajo, da bo moralo biti tudi v prihodnje težišče prizadevanj organizacije na krepitvi samoupravnih odnosov. Samoupravnim organom bodo morali pomagati pri delu in razvoju, njihovi delegati pa bodo morali bolj izhajati iz okolij, ki so jih izvolili. Delo samoupravnih organov je osnova in pogoj za dobro gospodarjenje, ugotavljajo sindikalne organizacije v mariborski Elektrokovini, zato bodo morali organi upravljanja delati v bodoče še bolje kot doslej, ko so marsikdaj sprejemali sklepe in odločitve kar po hitrem postopku.

Samoupravne delovne skupine, ki so jih lani ustanovili, so že zaživele, čeprav ugotavljajo pri njihovem delu številne pomanjkljivosti in nedoslednosti. Sindikalne organizacije v Elektrokovini zato ugotavljajo, da bo treba v prihodnje več delati z vodji teh skupin ter jih usposabljanje za njihovo odgovorno delo. Vsekakor bo potrebno zagotoviti tudi večjo odgovornost vseh, ki delajo v samoupravnih organih pa tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah. Vsi, ki svojih nalog ne bi dobro opravljali, bi morali v bodoče nositi poleg moralne tudi materialno odgovornost, opozarja sindikat v Elektrokovini.

CELICA POD DROBNOGLEDOM

Skupni naporji rodijo sadove

Urejanje delovnih razmer in celovita skrb za družbeni standard zaposlenih je v jeseniški Savi med najpomembnejšimi nalogami sindikalne organizacije — Sindikalne skupine po temeljnih organizacijah in gradbiščih so prispevale k temu, da so delavci dejansko postali samoupravljalci

— Čeprav ne sodimo med tiste delovne organizacije v republiko, ki so zadnja leta dobile za svojo sindikalno aktivnost posebno priznanja, smo z dosedanjim delom dokazali, da se jim bomo počasi le pridružili. Ob vsej kritičnosti do lastnega dela v sindikatu nas dosedanja uspehi obvezujejo, da še okrepimo svojo dejavnost. Zdaj je sindikat dejansko naš, trdili bi lahko, da je resnično postal delavski. Trenutno imamo tri osnovne organizacije, in sicer v TOZD Vigrad in TOZD Gradbeni izdelki ter v skupnosti skupnih služb, na ravni organizacije združenega dela pa deluje sindikalna konferenca. Lani smo se organizirali tako, kot so od nas terjali sklepi 8. kongresa slovenskih sindikatov in statutarni dogovor o novi organiziranosti in delovanju sindikatov.

Nekako tak je bil uvod v naš pogovor, ki smo ga pred dnevi imeli v Splošnem gradbenem podjetju Sava na Jesenicah s predsednikom sindikalne konference Francem Vončina, dolgoletnim sindikalnim delavcem in vodjem sektorja za družbeni standard v tej delovni organizaciji Jožetom Rožancem ter predsednikom sindikalnega odbora v TOZD Gradbeni izdelki Francem Gašperinom.

„V naši delovni skupnosti, v njej je zaposlenih 900 delavcev, med njimi kar 700 iz drugih republik“, pripoveduje Franc Vončina, „se zavedamo, da so osnovne organizacije temelj sindikalne aktivnosti in da imajo v novih ustavnih razmerah sila odgovorne naloge. Letni delovni načrt, ki smo ga sprejeli na naši konferenci, bomo uresničevali v vsakodnevni samoupravnih praksi. Torej si bomo prizadevali, da bi pri njegovem izpolnjevanju sodelovali enako aktivno vsi delavci. To še zlasti zato, ker ima delavsko samoupravljanje v naši delovni organizaciji dolgoletno tradicijo. Prav to obvezuje vse sindikalne delavce v Savi, da združijo svoje sile pri uresničevanju programskih nalog našega sindikata.“

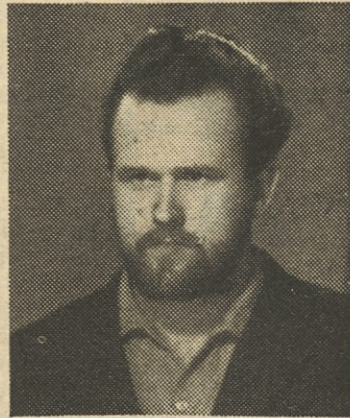
„Že lani smo po delegatskem načelu izvolili vodstvo sindikalne konference in po gradbiščih na Jesenicah, v železarni, v Kranjski gori in v Ljubljani ter v obeh temeljnih organizacijah združenega dela in v skupnosti skupnih služb,“ je dodal Franc Gašperin.

VEDNO BLIŽE DELAVCU

V jeseniški Savi so zlasti zadovoljni, da danes v sindikalni organizaciji aktivno dela veliko več članov kot pred leti. To se odraža v delu sindi-

kah skupin, ki jih ob sestankih „spremenijo“ zavoljo številčnosti v „podskupine“, da bi se delavci v ožjem krogu lahko lažje pogovorili o svojih problemih, sprejemali odločitve in prišli pozneje s svojimi predlogi in zahtevami pred samoupravne organe podjetja.

„Tak način dogovarjanja in odločanja med našimi delavci se nam je

Franc Vončina, predsednik sindikalne konference SGP Sava Jesenice

zdel najbolj primeren. Vsa naša delovišča, od Jesenic do Ljubljane, imajo zaposlenih veliko število delavcev in ker eni danes delajo tu, drugi spet drugje, jih v enem dnevu težko zberemo skupaj. Zato smo se odločili, da imajo sindikalne skupine, ki štejejo od 100 do 200 delavcev, še svoje podskupine, v katerih je le nekaj deset delavcev. V ožjem krogu se naši delavci lahko tudi večkrat sestajajo. Za organizacijo sestankov se poslužujemo dveh načinov: samoiniciativnega ali po prejšnjem dogovoru s predstavniki strokovnih in drugih vodilnih služb podjetja, ko sklicujemo skupine takrat, ko gre za razreševanje pomembnih strokovnih in poslovnih problemov na ravni organizacije združenega dela. Ko pa gre za reševanje drugih primerov, predvsem v zvezi s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih v združenem delu, se delavci zberajo v manjših skupinah. Odkar smo ustanovili sindikalne skupine v temeljnih organizacijah in na gradbiščih ter začeli sklicevati zbere delovnih ljudi v TOZD, odkar je sleherni njihov sklep rezultat odločitev vseh delavcev, čutimo sindikat skoraj na slehernem delovnem mestu v podjetju. In tako je tudi prav,“ je spet posegel v pogovor Franc Vončina.

Skratka, v Savi so že dobro leto sindikalno tako organizirani, da lah-

ko, kakor sami zatrjujejo, v vsakodnevni samoupravni praksi uveljavijo vse dobre in umestne predloge delavcev.

„Kljub temu, da skušamo biti kritični do svojega dela, pa moram vendarle reči, da je sedaj naš sindikat povsod tam, kjer se delavci sestajajo kot samoupravljalci in odločajo o svojih problemih. Zato bomo

Franc Gasperin, predsednik sindikalnega odbora TOZD Gradbeni izdelki

še izboljšali delo sindikalnih skupin, čeprav smo zadovoljni tudi s tem, kar smo storili v enem letu“, ni skrival očitnega zadovoljstva nad delom sindikalnih skupin Franc Gašperin.

SINDIKAT POVSOD, KJER JE POTREBNO

Povedati je treba, da se je lani sindikat v jeseniški Savi zavzelo lotiti tudi nalog na drugih področjih. Na vprašanje, kako skrbijo za tolikšno število delavcev iz drugih republik, posebno še, ker zadnja leta ostajajo sami ali s svojimi družinami na Jesenicah, kaj jim nudijo, da bi se laže in čimprej prilagodili novemu okolju, spremenjenemu življenjskemu ritmu, so odgovorili, da skušajo zadovoljiti njihove potrebe po svojih najboljših močeh. Sicer pa prepuštimo besedo Jožetu Rožancu:

„Zadnja leta posvečamo v Savi posebno skrb ne le izboljšanju delovnih razmer zaposlenih na deloviščih, pač pa v enaki meri tudi družbenemu standardu. Še pred leti smo imeli pod Mežakljo zanemareno delavsko naselje, ki je bilo prenekateremu Jeseničanu kamen spotike. In to docela upravičeno. Zdaj, ko smo samski dom uredili, kot je treba, smo precej izboljšali vse, kar sodi k urejenemu življenju delavcev.

Delavcem iz drugih republik zdaj zagotavljamo ugodno bivanje v domu, opremili smo klubske prostore, kuhinjo, dve jedilnici... Nudimo jim tri tople obroke dnevno, hrana je kvalitetna in visoko kalorična. Malica velja delavca 4,20 dinarja, kosilo 14 in večerja 11 dinarjev. Seveda pa nismo poskrbeli samo za tiste, ki delajo na jeseniških gradbiščih, pač pa tudi za tiste v Kranjski gori, Ljubljani in v Bohinju. Skrbimo tudi za to, da vsi zaposleni dobijo topel obrok med delom. Vsak dan razvozimo s kombijem po deloviščih od 300 do 400 malic, delavci, ki delajo ves dan, pa dobijo tudi kosila. S te strani je torej vse v najlepšem redu...“

„Kje pa se zatika?“

„Zdaj, ko smo dobili v roke družbeni dogovor o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev, vidimo, da še nismo storili vsega, kar bi morali. V samskem domu na Jesenicah, denimo, delavci še nimajo garderob, čeprav na novih deloviščih že postavljamo omarice za shranjevanje oblek. Z akcijo bomo morali tako ali drugače nadaljevati, saj ne vidimo druge rešitve.“

To pa je le ena stran skrbi za urejene življenjske razmere delavcev v tej jeseniški delovni organizaciji. Veliko razumevanja imajo tudi za letni oddih in rekreacijo zaposlenih. V Bohinju in v Pineti pri Novem gradu zagotavljajo delavcem cenena letovanja. Letos nameravajo s prostovoljnimi delom postaviti v Bašnji pri Savudriji še štiri počitniške hišice. Večje zmogljivosti letoviških objektov so bile več kot potrebne, saj je samo lani preživelo s svojimi družinami letni oddih ob morju več kot 300 delavcev, letos pa pričakujejo pravcato invazijo na morje...

Ob vsestranski aktivnosti sindikata v Savi pri urejanju delovnih in življenjskih razmer zaposlenih, ne smemo prezreti organizirane množične športne rekreacije in oddiha, so lani posvetili največ pozornosti izobraževanju delavcev. V prvi vrsti strokovnemu in izobraževanju ob delu — v tej delovni organizaciji danes med 900 zaposlenimi nimajo več niti enega ne kvalificiranega delavca! — hkrati pa tudi izobraževanju sindikalnih delavcev. Med slednjimi se jih je lani nekaj deset udeležilo seminarjev, ki jih je za vodstva osnovnih organizacij pripravil občinski sindikalni svet na Jesenicah.

IVO VIRNIK

NAŠI PRIJATELJI

EDO SIKERIČ, »Šestica«, Ljubljana

»Gre za objektivne informacije«

Že več let prebiram Delavsko enotnost. V časniku najdem mnogo koristnih napotkov za svoje sindikalno delo, kritičnih razmišljanj o delovanju sindikalnih organizacij in forumov in tudi potrebnih analiz tistih vprašanj, ki so v žarišču pozornosti. Prav zato sem se tudi zavzemal, da bi dobil Delavsko enotnost vsak član izvršnega odbora sindikata v naši delovni organizaciji. S tem pa delo še ni opravljeno, kajti želim, da bi Delavska enotnost bolj pridrila predvsem med delavce, saj to mora biti delavski list.“

Tako nam je pripovedoval Edo Sikerič, ki je zaposlen v ljubljanski »Šestici« kot poslovodja tega gostinskega obrata. Že več let je prizadeven sindikalni aktivist. Tudi sedaj je predsednik sindikata delavcev v gostinstvu in turizmu v ljubljanski občini Center. Razlogov za razgovor z njim je bilo več: je resničen prijatelj in poznavalec Delavske enotnosti; precej je prispeval

k temu, da se je naš časnik v tem delovnem kolektivu uveljavil in ker ima tudi nekaj predlogov o tem, kako Delavsko enotnost še izboljšati.

„Kar me moti v Delavski enotnosti, je v prvi vrsti dejstvo, da še vedno preveč vidimo v njej le funkcionarje. Različnim področjem sindikalnega delovanja je različno odmerjen prostor. Nekateri dejavnosti imajo mnogo prostora, toda gostincev skoraj nikjer ni videti v časniku, čeprav gre za pomembno panogo gospodarstva in čeprav je še veliko nerešenih vprašanj. Prav bi bilo, če bi več pisali o pogojih gospodarjenja v teh delovnih organizacijah, o delovnih razmerah delavcev v gostinstvu, o reproduktivni sposobnosti te panoge, o samoupravnih in sindikalni organiziranosti itd. Dobro bi bilo osvetliti vprašanja, ki so povezana s pomanjkanjem kadrov v gostinstvu, poiskati razloge za ta problem. Pa pri-

zadevanja pri izobraževanju gostinskih delavcev, stanovanjska vprašanja in še bi lahko naštevali.“

Edo Sikerič nam je naštel nekaj trenutno najbolj zgočih tem, s katerimi se ubadajo gostinci in njihov sindikat. „Koliko ve slovenska javnost o prispevku gostincev pri zmanjševanju deviznega primanjkljaja, pa o težavah, s katerimi se ubadamo pri programiranju razvoja in predvsem pri zbiranju sredstev za investicije, ker smo nizko akumulativna dejavnost. To so teme, ki bi morale tudi v Delavski enotnosti dobiti več prostora.“

Razmišljanja Eda Sikeriča so jasna. Problemi gostinstva niso le problemi delavcev, ki so v tej dejavnosti zaposleni, pač pa družbeni problemi. „Ne zavzemam se za cehovstvo in takšno obravnavanje vprašanj v Delavski enotnosti, kot bi lahko nekdo povzel iz moje zahteve, toda ta časnik bo naš

toliko, kolikor bo najpomembnejše družbene probleme ne le obravnaval, pač pa tudi zagotavljal, da bodo strani časnika tribuna za izmenjavo mišljenj. In zopet ne le za sindikalne funkcionarje, pač pa za delavce v združenem delu. V zadnjem letu ste pri tem marsikaj spremenili.“

K temu Edo Sikerič dodaja, da bi naj popestrili strani Delavske enotnosti z bolj živahnim pisanjem. „Pred-

vsem želimo zvedeti, kako žive naši tovariši drugod po Sloveniji ali v Jugoslaviji. Gre za razpoloženske zapise, ki jih prav tako v Delavski enotnosti še zelo manjka. Sicer pa sem vesel jedrnatih novic o delovanju republiških odborov, občinskih sindikalnih organizacij in tudi osnovnih organizacij sindikata. Predlagam, da bi v bodoče v Delavski enotnosti odmerili več prostora tistim poklicem, ki so deficitarni. Med njimi so tudi gostinski. Ob senčnih straneh takih poklicev ne pozablajte tudi na sončne. Gre za objektivne informacije o delovnih in življenjskih razmerah ljudi.“

Tako nam je pripovedoval Edo Sikerič. Očitno ostaja naš veliki prijatelj.

M. HORVAT

poverjeniki DE

2. SILVA ROZMAN
3. TINKA SAJOVIC
4. JELICA KRISTAN
5. VERA STROPNIK
6. STANE KEBLIČ
7. STANKO PIPA
8. ELICA ROGELJŠEK
9. EDO SIKERIČ

OD TU IN TAM

ŠOŠTANJ: V osnovni šoli Karol Destovnik-Kajuh je bila 28. februarja odprtitev že tradicionalne razstave „Likovni svet otrok“. Ta razstava, ki jo v Šoštanju prirejajo že osem zaporednih let, je letos posvečena mednarodnemu letu žena. Letošnja tema likovnih stvaritev otrok je „mati in otrok“. Svoje prispevke za razstavo je letos poslalo rekordno število otrok.

Razstava, ki jo prireja vzgojno-izobraževalni zavod Velenje skupaj s temeljno organizacijo osnovne šole v Šoštanju, bo odprta do junija. Razstavo in katalog so omogočili občinska zveza prijateljev mladine, kulturna skupnost, ZKPO občine Velenje in drugi. Njen pokrovitelj pa je Pionirski list. Kot vse dosedanje tovrstne razstave bo zagotovo tudi ta zelo dobro obiskana, saj je likovni svet otrok vedno zanimiv, ker je tako neposredno izpoveden. V. Š.

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Radovljica si prizadeva, da bi v čim več krajih delovali pevski zbori. In teh že danes res ni malo. Ob večjih svečanostih se zbori združijo in skupno zapojejo. V združenih pevskih zborskih zborih občine Radovljica tako danes že sodelujejo

pevski zbori iz Podnarta, Radovljice in Zasipa. Kadar nastopajo skupaj, jih vodi zborovodja Marjan Eržen. Na sliki: Združeni zbori občine Radovljica ob nastopu v blejski festivalni dvorani. (Tekst in foto: BRANKO BLEN-KUŠ).

NOVE ZASNOVE OSNOVNEGA SPLOŠNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

KOLIKO JE PRI NAS TAKŠNIH DELAVCEV?

Koliko delavcev nima končane osnovne šole? Poživimo akcijo sindikata!

Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije je pred nedavnim sprejel novo vsebinsko, organizacijsko in metodično zasnovano osnovnega splošnega izobraževanja ob delu. Program, organizacija in metode osnovnega izobraževanja so po tej zasnovi mnogo bolj prilagojeni pogojem, možnostim in zahtevam izobraževanja zaposlenih delavcev.

Kakšne so te posebnosti oziroma v čem se mora osnovno splošno izobraževanje ob delu razlikovati od rednega izobraževanja mladine, smo podrobneje pisali v DE, ko smo objavili intervju s predsednikom strokovnega sveta Stanetom Kranjcem.

Nov program in organizacija osnovnega splošnega izobraževanja zaposlenih pomenita bistven premik v posodabljanju izobraževanja ob delu. Odpirajo se širše možnosti za večje vključevanje zaposlenih v osnovno splošno izobraževanje, večjo povezanost tega izobraževanja s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem in učinkovitejši vpliv na raven splošne izobrazbe zaposlenih.

Seveda pa je od sprejetih zasnov da uresničiti v le-teh v izobraževalni praksi potrebno storiti še marsikaj. Storit predvsem v izobraževalnih organizacijah, v delavskih univerzah in v osnovnih šolah, ki bodo morale hitreje opuščati klasično razredno organizacijo in pretežno verbalne metode osnovnega izobraževanja zaposlenih. Zavod za šolstvo je že izpeljal več akcij, organiziral je več

seminarjev za vodje in učitelje osnovnega splošnega izobraževanja odraslih, skupaj z Dopisno delavsko univerzo pripravlja učbenike in učno gradivo za slušatelje in učitelje ter predlog za novo mrežo dopisnih – konsultativnih središč za izvedbo nove zasnove usmerjenega izobraževanja. S tem bo ustvarjena osnova za uspešnejše kombiniranje individualnega, dopisnega in organiziranega izobraževanja.

V Sloveniji je med zaposlenimi še vedno 33,5 % delavcev, ki nimajo popolne osnovnošolske izobrazbe. Med vsemi več kot 15 let starimi prebivalci jih 392.000 (ali 30 %) nima dokončane osnovne šole (od tega jih je kar 221.000 mlajših od 40 let). Gre torej za armado sorazmerno mladih ljudi, ki bodo še dolgo leta aktivni proizvajalci in samoupravljalci.

BODIMO V SVOJI POMOČI KONKRETNI, PRAKTIČNI

Zakaj se v zadnjih letih kljub zmanjševanju osipa v osnovnih šolah stanje glede splošne izobrazbe zaposlenih ne izboljšuje? Prav gotovo zato ne, ker še vedno zaposlujemo sorazmerno veliko delavcev brez končane osnovne šole (tudi iz drugih republik), in zato, ker se letno v osnovno splošno izobraževanje vključuje sorazmerno malo zaposlenih. (V šolskem letu 1975/76 je v vse oblike osnovnega splošnega izobraževanja vključenih le 3287 od-

raslih.) To priča o sorazmerno skromni motiviranosti zaposlenih za osnovno splošno izobraževanje. Zato bo ena prvih nalog – tudi sindikalnih in zlasti mladinskih organizacij – spodbuditi vključevanje mladih delavcev v različne oblike osnovnega splošnega izobraževanja in se dogovoriti z delavskimi univerzami za kar najbolj ustrezno organizacijo izobraževanja. Ob tem se bomo v delovnih organizacijah gotovo srečevali z odpori do takega izobraževanja, češ da tako posamezniku kot delovnim organizacijam ne zagotavlja materialnih koristi. Prav ti odpori, na katere opozarjajo v več občinah, dokazujejo, kako ozko v nekaterih delovnih organizacijah še vedno pojmujejo izobraževanje delavcev in kako nizko vrednotijo znanje kot osnovo ne le za gospodarski, temveč tudi za družbeni napredek in razvoj celotne osebnosti človeka.

Ko bomo v delovnih organizacijah na sejah delavskih svetov obravnavali izpolnjevanje družbenih dogovorov o kadrovske politiki, bodo morale biti OOS še posebej pozorne na to, kako uresničujemo tisti del dogovora, ki obvezuje delovne organizacije za osnovno splošno izobraževanje delavcev. Pregledati morajo, koliko delavcev te izobrazbe nima, zlasti koliko je mlajših delavcev in tistih, ki delajo na delovnih mestih, kjer je osnovna splošna izobrazba pogoj. Te bi morali takoj vključiti v eno od možnih oblik za pridobitev te izobrazbe. Zaostri morajo tudi pogoje, da se bodo v različne oblike

interne strokovnega izobraževanja vključevali delavci in da bodo pri tem sprejeli obveznost, da bodo pred, med ali po končanem strokovnem usposabljanju pridobili tudi popolno osnovno splošno izobrazbo. Seveda pa je treba delavce tudi obvestiti o možnostih tega izobraževanja in jim zagotoviti ustrezne pogoje. (Prilagoditev izobraževanja delovnim izmenam; pri zaposlenih ženskah organizirati varstvo otrok v času organiziranega izobraževanja; nabava učbenikov ipd.)

Posebno težak problem bodo letos pomenila sredstva za financiranje osnovnega splošnega izobraževanja, ki je po ustavi tudi za odrasle brezplačno. Ob limitiranih sredstvih za vzgojo in izobraževanje so marsikje najprej omejili prav financiranje osnovnega splošnega izobraževanja zaposlenih. Ob večjem vključevanju zaposlenih v to izobraževanje bo potrebno zato predvideti tudi dodatne možnosti za finančno kritje večjih izdatkov. Morda bi morali o tem problemu spregovoriti tudi klubi samoupravljalcev, saj je osnovna splošna izobrazba eden od bistvenih pogojev za aktivno samoupravno delovanje. V občinskih izobraževalnih skupnostih pa bi morali pregledati stroške, ki bremenijo izobraževanje odraslih. Najmanj, kar bi morali takoj storiti, pa je, da odpravimo ponekod še zelo visoke najemnine za uporabo šolskih učilnic za izobraževanje zaposlenih.

TILKA BLAHA

STE NEMARA PREZRLI

BREZPLAČNI UČBENIKI

Priključimo si v spomin enega od sklepov, ki smo jih novembra 1974 sprejeli na 8. kongresu slovenskih sindikatov v Celju. Takrat smo v kongresne dokumente med drugim tudi zapisali:

„Na področju preobrazbe vzgoje in izobraževanja na samoupravnih osnovah si bomo sindikati skupno z drugimi družbenopolitičnimi dejavniki prizadevali, da bodo najpозnejše v treh letih vsem otrokom v osnovnih šolah zagotovljeni brezplačni učbeniki.“

Ob tem bi vas želeli spomniti tudi na dejstvo, da je vse sprejete sklepe sindikalno članstvo že v predkongresnih razpravah ocenilo kot dobre in konkretne. V mnogih osnovnih sindikalnih organizacijah pa tudi na samem kongresu so člani naše organizacije posebej opozarjali, naj sklepi ne bi ostali le na papirju...! Skratka, opozarjali so, da jih moramo uresničiti v vsakodnevni praksi. In med njimi s posebno zavzetostjo in odločnostjo tudi sklep, da bomo vsem šoloobveznim otrokom do leta 1977 preskrbeli brezplačne učbenike.

Akcije naj bi se torej lotili v vseh delovnih in samoupravnih okoljih. Zlasti še tam, kjer delavci z nizkimi osebnimi prejemki, a številnimi družinskimi člani, ne zmotejo velikih izdatkov za šolo. Ti pa – kot vemo – rastejo iz leta v leto. In v tistih delavskih družinah, kjer je veliko otrok, čeprav sta zaposlena oba starša, zelo težko odrinejo velike denarce, ki so vsako leto potrebni za nakup učbenikov, najbolj nujnih šolskih potrebščin.

Sicer pa ne nameravamo naštevati, dejstvo je, da se je slovensko sindikalno članstvo za akcijo „brezplačni učbeniki najpозnejše v treh letih“ odločilo z navdušenjem najprej v svojem okolju, potem pa še na celjskem kongresu. In čas je, da se vprašamo, kako jo zdaj uresničujemo.

Pred dnevi smo na obisku v Industriji bombažnih izdelkov Kranj izvedeli za enega izmed zglednih primerov pomoči delavcem z nižjimi osebnimi dohodki pri nabavi učbenikov in šolskih potrebščin za njihove otroke. V tej organizaciji združenega dela, kjer je, mimogrede povedano, 560 zaposlenih, so se samoupravljalci za to obliko pomoči odločili že pred celjskim kongresom. Že leta 1974 so namreč prvič dodelili zaposlenim, staršem šoloobveznih otrok, precejšnja sredstva za nakup učbenikov. V zadnjih dveh letih, kolikor traja ta njihova akcija, pa so 280 delavcem z najnižjimi mesečnimi prejemki namenili za nabavo šolskih knjig 42.000 dinarjev pomoči, kar pomeni, da je dobil med temi delavci vsak 150 dinarjev za svoje šoloobvezne otroke. Morda bo kdo rekel, češ, kaj pa je danes 15 starih tisočakov za otroka, za šolo...! Bržčas res ni veliko, toda za tistega, ki ob mesecu težko odrine tudi star tisočak, dva, tri za otrokovo šolo, je to boljše kot nič. Tako mislijo tudi delavci v omenjeni delovni organizaciji. Vsi po vrsti so namreč zadovoljni, da je kolektiv začel skrbeti za njihove šoloobvezne otroke... Seveda bi bilo prav, da bi se sčasoma ta pomoč povečala in prav bi tudi bilo, da bi že dosedanjemu zgledu Industrije bombažnih izdelkov v Kranju sledili tudi drugje. Saj kongresni sklepi veljajo za vse.

IVAN VIRNIK

KAJ MI POMENI KULTURNO DELO?

ELEKTROTEHNIK — GLASBENIK

Da postaneš glasbeni ustvarjalec, moraš glasbo čutiti v sebi. Marsičesa ta konservatoriju lahko nauče, a vse to pridobljeno znanje je zaman, če nisi hkrati glasbeno nadarjen. V dokaz so nam glasbeniki – amaterji, ki neutrudljivo ustvarjajo, ne da bi imeli prej priložnost eno samo uro presedeti v glasbeni šoli.

Eden takšnih glasbenih ustvarjalcev – amaterjev je Jože Škrinar iz Trbovelj. Sam pravi, da ima glasbo v sebi in da mu to zadostuje pri komponiranju ob minimalnem poznavanju glasbene tehnike. V petindvajsetih letih glasbenega ustvarjanja je napisal veliko pesmi izključno z rudarsko tematiko. Kako tudi ne, ko pa je vsak dan med rudarji.

– Rad pišem za rudarje, ker so to ljudje z veliko toplino in ljubezni. Zavedajo se svojega težkega dela, nevarnosti, ki se ji izpostavljajo vsakokrat, ko se spustijo v jamo. Posledica tega je njihova globoka čustvenost.

Prijateljstvo in spoštovanje sta pri rudarjih povsod doma.

In kako gledajo rudarji na človeka, ki se posveča njegovemu življenju, delu in trpljenju in to izpoveduje na svojstven način. Jože Škrinar pravi:

– Rudarjem veliko pomeni, da je delo, ki je posvečeno njim samim, ustvaril nekdo, ki izvira iz njihovih vrst. Moj oče je bil tudi rudar, zato sem že zelo zgodaj lahko spoznal njihovo težko življenje. Sam nikoli nisem bil rudar, toda v jami sem bil kot elektrotehnik nešteto krat in tam doli, globoko pod zemljo, sem opazoval njihovo delo in njihov napor. Zato se počutim del njih samih.

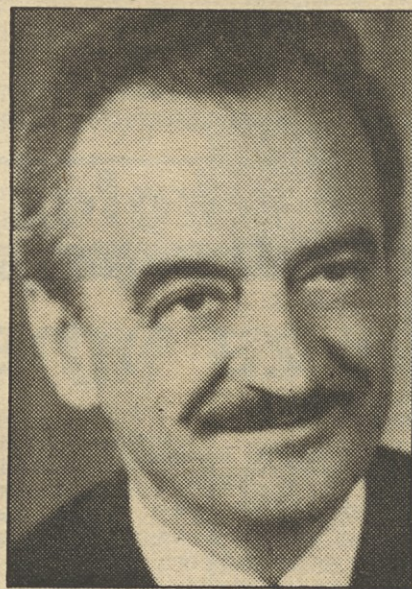
V Trbovljah Jožeta Škrinarja vsi poznajo. Samo vprašala sem, kje stanuje, pa so mi rekli: Ja, to je pa naš pevovodja. Res je, že petindvajset let vodi mešani pevski zbor Slavček. Bil je med soustanovitelji zbora. Toda njegovo kulturno delo sega časovno še v predvojna leta. Prvič je stopil na oder s šestimi leti, s štirinajstimi pa je bil že prvi

recitator. Nastopil je s krajšimi teksti pred vsakim koncertom takratnega mladinskega zbora Slavček, katerega član je bil tudi sam.

– Nisem imel možnosti, da bi šel v glasbeno šolo. Ljubljana je bila daleč, v domačem kraju pa so glasbo poučevali le zasebni učitelji, in to otroke bogatih staršev. Sam sem bil le sin rudarja, zato sem moral opustiti misel na glasbeno šolo, čeprav mi je glasba veliko pomenila. Odšel sem na srednjo tehniško šolo elektro smeri v Ljubljano. Le za ta študij sem lahko dobil denarno pomoč. V zavodu, kjer sem stanoval, sem se sam naučil igrati klavir. Na podoben način sem se kasneje naučil še drugih instrumentov in danes lahko igram skoraj na vse. Nato je prišla vojna. V partizanih sem delal v kulturni ekipi 4. operativne cone. Vodil sem orkester.

– In kako ste ustanovili po vojni zbor Slavček?

– V Trbovljah ni bilo mešanega pevskega zbora, zato smo zbrali pevce iz predvojnega mladinskega zbora Slavček in 1949. leta ustanovili mešani pevski zbor z istim imenom, ki je aktiven še danes. Težav ni bilo malo. Nihče med pevci ni poznal notne pisave, tako da so brali le besedilo, peli pa za mano po posluhu. Pa kaj to! Največje težave so bile v tem, da sem sam imel le ene note – Aljažovo pesmarico. Pa

Amaterski skladatelj Jože Škrinar

se nismo dali! Po tisti pesmarici smo peli, dokler mi tovariš Simoniti ni dal drugih not. Nato sem začel sam skladati za naš zbor. Pisal sem tako glasbo kot besedila in kaj kmalu so bile začetne težave za nami.

Škrinarjevo skladateljsko, zborovodsko in organizacijsko delo pri zboru pa še ni vse. Zelo si prizadeva, da bi se rudarji vključili tudi v druge kulturne skupine, da bi sodelovali na vseh področjih kulturnega življenja kraja. Zato ni prav nič čudno, če

ga vsi krajsani tako dobro poznajo in ga tako spoštujejo.

Jože Škrinar pa se še posebej posveča ustvarjanju glasbenih del za otroke in mladino.

– Za otroke sem že marsikaj napisal, prav rad se posvečam glasbi za otroke in mladinske igre. Otroški svet je sanjski svet, svet velikih pričakovanj in v to se rad vživim in zanje kaj napišem. Saj tako vemo, da za otroke le malokdo piše.

O njegovem poklicnem delu se nisva pogovarjala, nekaj več pa o njegovem delovanju v javnosti. Še zapomniti si nisem mogla vseh funkcij, ki jih ima, vem le to, da je povsod zraven, in to ne le v Trbovljah, pač pa tudi v republici kot pravimo.

– Res je, veliko funkcij imam in za vsako posebej živim. Če bom nekaj prevzel, se bom tega dela tudi držal.

Za svoje življenjsko delo je Jože Škrinar dobil Gallusovo plaketo kot najvišje priznanje na področju glasbenega amaterizma. V Trbovljah pa so mu podelili nagrado „1. junij“. Pravi, da so to nagrade njemu kot ustvarjalcu, hkrati pa tudi nagrade ljudem, ki njegova dela izvajajo.

KATJUŠA ROJAC

ZVEZNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ JUGOSLAVIJE

Znak enakosti

Družbene zahteve za hitrejše reševanje problemov železniškega gospodarstva ne smejo biti večje od družbene odgovornosti za položaj te panoge

V dveh mesecih letos je bil v primerjavi s istim obdobjem lani obseg prevoza na železnici za kakih 15 odstotkov manjši, kar je najnovejša in tudi najbolj očitna posledica slabe organizacije dela in slabih storitev. Res so se cene povečale za 8 odstotkov, vendar pa sindikat ocenjuje, da to ni razlog za zmanjšanje obsega prometa. Zaradi slabe organizacije dela nastajajo novi problemi, ki pa so še bolj zaostreni, ker samoupravno preoblikovanje družbe uspešno poteka in kar končno dozoreva spoznanje, da s povečevanjem cen ni mogoče reševati problemov, ki so se nakopili na železnici.

Tudi razlike v ekonomskem in samoupravnem razvoju med temeljnimi organizacijami železniškega prometa in temeljnimi organizacijami v drugih gospodarskih dejavnostih se poglobljajo. Tak občutek dobiš, če poslušas odkrite kritike in samokritike, ki so v zadnjem času značilne za železniški promet in njegove predstavnike. V teh kritičnih in tudi samokritičnih ocenah pa prednjači Sindikat delavcev prometa in zvez, kar potrjuje tudi pred nedavnim opravljena seja zveznega odbora.

Med drugim so na seji zveznega odbora poudarili, da so zaradi slabe organizacije dela in nezadostne razvitosti samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela železniškega prometa – kritike upra-

po drugačnem odnosu do uporabnikov njihovih storitev. Po drugi strani pa tudi TOZD iz gospodarstva kažejo vse večji interes za pravičnejšo delitev dela med prometnimi dejavnostmi.

Dejavnost sindikata ne poje njuje pri razreševanju problemov, s katerimi se srečuje železniško gospodarstvo. Pri premaganju sedanjih težav pa je pred sindikalnimi in drugimi organizacijami naloga, da temeljito analizirajo dosedanje uresničevanje sanacijskih programov železniško transportnih podjetij in tudi sklepov Skupščine SFRJ o varnosti v železniškem prometu. Zvezni odbor še posebej vztraja, da proučimo sedanjo organizacijo in še posebej združevanje v delovne organizacije in sestavljene organizacije. Gre seveda za ustavne rešitve, ki naj v procesu povezovanja pomenijo osnovo za gospodarjenje, povezovanje in samoupravno organiziranost. Marsikatero kritično besedo o tem naj bi izrekli ob bližnji oceni zaključnih računov za leto 1975, skladno z ugotovitvami pa seveda tudi ukrepali.

Še posebno pozornost vzbuja predlog zveznega odbora, naj republike in pokrajine do konca marca sprejmejo odločitev o pokrivanju izgub v ŽTP za minulo leto, naj bi sanacijo opravili do konca junija in naj bi zagotovili posojila v višini milijarde din, za obratna sredstva in v višini 800 milijonov dinarjev za opremo. Del posojil, ki jih je železnica v preteklosti dobila za pokrivanje izgub, naj bi odpisali, za preostanek pa določili ugodnejše pogoje vračila.

Problemi TOZD železniškega prometa so, kot pravijo v zveznem odboru, majhni, če upoštevamo, da ni jasno določen položaj železniškega gospodarstva v družbi, da pri nas nimamo prometne politike in če se spornimo na problem pokrivanja izgub. Zato ne preseneča, da so delegati zveznega odbora še zlasti podprli naslednje stališče: v naših dejavnostih je potrebno postaviti enačaj med odgovornostjo družbe za položaj in razmere v železniškem gospodarstvu in družbenimi zahtevami za hitrejše reševanje notranjih problemov v železniškem gospodarstvu.

Z. J.

HRVAŠKA

Slaba obveščanost v TOZD

Na seji odbora za informacije komisije republiškega sveta Zveze sindikatov SR Hrvaške za samoupravne odnose in politični sistem so ugotovili, da informiranost v TOZD o združevanju dela in sredstev, o poslovanju kolektiva, o akcijah v kolektivu itd. ni zadovoljiva. V nekaterih organizacijah delavci ne dobijo informacij, podobno je tudi z informiranjem delegacij in delegatov. Ko so analizirali informiranost v zagrebških kolektivih, so ugotovili, da so mnogi listi kolektivov le glasila vodilnih ljudi v njih, ki pregledajo vsak članek, ki pride v list, ter da so glavni uredniki teh listov direktorji. Skoraj nič ni bilo storjenega za obveščanje znotraj SIS. V delovne kolektive pa prihaja še vedno veliko nerazumljivih tekstov, namesto da bi bili jasni in kratki. V zakon o združenem delu bi bilo zato treba vključiti obvezni minimum informacij, ki jih morajo dobiti delavci v vsaki TOZD. Eden glavnih vzrokov slabe obveščanosti je neznanje tistih, ki pišejo informacije, in tistih, ki jih dajejo. Tudi sedanje informativne centre bi morali racionalno uporabiti, hkrati pa pospešiti proces družbenega dogovarjanja na področju informiranja.

V. O.

RS ZS BIH O RAZVOJU DOHODKOVNIH ODNOSOV

KOLIKOR DELAŠ, TUDI ZASLUŽI!

Samoupravni sporazumi in družbeni dogovor o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke pomenijo osnovo za prehod na resnično delitev po delu

V zadnjem času namenjajo v Bosni in Hercegovini precej pozornosti razvijanju dohodkovnih odnosov. To je tudi normalno, saj so s podpisom 75 medpanožnih samoupravnih sporazumov ter s sprejemom republiškega družbenega dogovora ustvarili osnovo, ki naj zamenja državne in druge oblike poseganja na področje delitve. S tem pa je tudi omogočeno v mnogo večji meri, da delitev dohodka temelji na delu in rezultatih dela, da bodo uspešno odstranjevali uravnilovske težnje ter da postanejo osnova za delitev dohodka in osebnih dohodkov produktivnost dela, ustvarjalnost, novatorstvo in prispevek k povečevanju dohodka. Takšna je tudi ocena sveta Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine.

Kljub povečani odgovornosti na tem področju pa se zaradi pristopa k delitvi v Bosni in Hercegovini še vedno srečujejo z neuskladenostjo in počasnostjo pri pripravi in sprejemu meril za področje delitve, kar seveda omogoča tudi rast osebne in skupne porabe ne glede na rezultate dela. Ob takšni oceni pa obstaja tudi mišljenje, da

dohodek še vedno ne sprejemamo v zadostni meri kot rezultat skupnega dela delavcev v temeljnih organizacijah, pač pa kot izvedeno matematično velikost. Pravzaprav je razlog v tem, da pogosto dohodka ne obravnavamo kot družbeno kategorijo z vsemi njegovimi družbenimi značilnostmi, prav tako pa je zanemarjena tudi družbena funkcija odločanja delavca o dohodku – kot izrazu samoupravnega proizvodnega odnosa, ki je materialna osnova pravice delavcev, da odločajo o delovnih razmerah, delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Tehnokratsko pojmovanje dohodka nedvomno deformira njegovo družbeno funkcijo. Pa ne samo to, so celo želje, da bi z monopolnim izkoriščanjem boljšega položaja na tržišču nekaterim priznali zahteve in apetite za administrativno – zaščitne ukrepe pri ohranjanju dohodka itd. Objektivno pa vse to zavira večjo produktivnost dela in tudi napore temeljnih organizacij združenega dela, da dosežajo takšen dohodek, ki bo ustrezal delu in rezultatom dela.

Ko teče beseda o slabostih v delitvi, ki neugodno vplivajo na gospodarjenje in na razvoj družbenega dela v celoti, v tej republiki opozarjajo, da ni mogoče dovoliti nespodbudne delitve, kakršna že dokaj dolgo živi v praksi. Sindikalne organizacije v bosansko-hercegovskih temeljnih organizacijah združenega dela se morajo spoprijeti z odporom in „trditvami“, da merjenje delovnega prispevka ni

možno, kot tudi s prizadevanji, da se z „merjenjem“ in „vrednotenjem“ ohranijo stari odnosi.

Prav zato je naloga sindikalnih organizacij, da v temeljnih organizacijah združenega dela čimprej in kar se da popolno ocenijo vzroke in posledice spodkopavanja delitvenih načel ter da odločno preidejo na delitev, ki bo v sorazmerju z rezultati dela. Ali še bolj konkretno: v skladu z sprejetimi merili je potrebno doseči, da dobi delavec za približno enako delo približno enak dohodek. Razlike v višini osebnih dohodkov so lahko le odraz večje produktivnosti, rezultatov dela in različnih delovnih razmer. Vsako neupoštevovanje teh pravil vedenja je zelo huda kršitev dogovorjenih dohodkovnih odnosov.

Povsem normalno je, da ne moremo kar čez noč pričakovati rezultatov v podružljanju politike dohodka in razvoja dohodkovnih odnosov. Vendar pa je res, da lahko pričakujemo hitrejši razvoj, če bodo ustvarjeni pogoji, v katerih bosta delavec in združeno delo razpolagala z dohodkom, odločala o njegovi razdelitvi in porabi, kakor tudi o pogojih gospodarjenja. Prav zato je nujno, da so dohodki odvisni od produktivnosti.

„Prostora“ za nadaljnjo sindikalno akcijo, vendar ne le sindikalno, je torej dovolj. To je odgovorno in vsebinsko pomembno delo. Sicer pa lahko in tudi mora k razvijanju sistema delitve največ prispevati vsak delovni človek.

ESAD NJEMČEVIČ

OB TRAGEDIJI V KANJONU MORACE

NE POZABIMO NA SOLIDARNOST!

Ob tragediji v kanjonu Morače, ko se je ponesrečila skupina delavcev gradbenega podjetja Črna gora iz Nikšića, se je v terek v Titogradu sestal sekretariat predsedstva sveta Zveze sindikatov Črne gore. Na seji so sklenili, da bodo kot prvo pomoč družinam umrlih delavcev dodelili 10.000 dinarjev iz sredstev

sveta.

Sekretariat je izrazil tudi prepričanje, da bodo tudi tokrat – tako kot vselej doslej ob podobnih primerih – delovni kolektivi, delovni ljudje in občani z materialno in drugo pomočjo v polni meri izpričali svojo solidarnost z družinami tragično ponesrečenih delavcev.

POPRAVEK

Pri objavi reportaže o gradbenem obrtnem podjetju GRADLES iz Maribora v Delavski enotnosti za praznik republike lani nam je ponagajal tiskarski škrat. Ob naštevanju poslovnih enot je bilo napačno napisano Kanalizacije v Ljubljani in Mariboru, pravilno pa bi se moralo glasiti Finalizacije v Ljubljani in Mariboru. Prav tako smo v tej reportaži objavili napačno sliko polaganja predizoliranih cevi v zemljo, medtem ko bi morali pravilno objaviti fotografijo z delovišča Gradlesa ob zaključnih delih na visoki gradnji.

Bralcem in kolektivnu Gradlesa se za napake opravičujemo.

ABC odnosov v kolektivu

Merila za »merila«

Še: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

Kadar kjerkoli govorijo o delitvi osebnih dohodkov, povsod zavre kri. Ob tem delajo napake, ki bi jih morali takoj črtati iz abecede odnosov v kolektivu, ko nekoga proglasijo za lenuha, drugega pa za vzor. Kako ovrednotiti neko delo, ki ga doslej še nihče ni ovrednotil (torej ni izkušenj), mi ga pa še ne znamo, ker se pač ne da stehitati, prešteti ali izmeriti s sredstvi, ki jih poznamo ali jih imamo na voljo? Takšnih del pa je veliko.

Marsikje se trudijo in uveljavljajo svoja merila. Veliko jih je nedvomno dobrih, so pa tudi takšna, ki lahko pričajo za obe

skrajnosti: za delo ali lenobo, za sposobnost in nesposobnost... Naj omenim nekaj takšnih „meril“, ki sem jih odkrila v nekem večjem kolektivu.

Sprehajala sva se med ljudmi. „Poglejte, kako ima urejeno delovno mesto (ali mizo)!“ mi je rekel odgovorni tovariš. Delo nosi še domov! Dela, ne da bi kazal kakršnekoli znake napora! Tisti tam pa, glejte, kako je prizadeven! Nikoli ne postopa pri delu!

Potem sva se pogovarjala v njegovi pisarni pri kavici. Tisti, ki pospravlja na delovnem mestu ali po mizi, samo zaradi tega še ni dober delavec. To lahko pomeni, da ni dovolj zaposlen ali da zgublja čas za

nepomembna opravila. Tisti, ki nosi delo domov: lahko je res produktiven, lahko pa tudi pomeni, da svojega dela ne more opraviti v rednem delovnem času, lahko pa mu tudi nalagajo več dela kot drugim.

Glede znakov napora mi je moral podrobneje razložiti. Ni mi hotel verjeti, da ni nujno, da tisti, ki ne žake nekkih znakov napora, za bušava; nasprotno, lahko je zelo učinkovit. Prav tako nikjer ne piše, da je dober delavec tisti, ki kaže, kako se trudi. Lahko svojemu delu ni doraščl, kajti učinkoviti delavci pri mnogih opravilih niso po delu nikoli „utrjeni do kosti“. No in še o postopanju: občasni predahni še kako zvišujejo delavčev produktivnost. Kaj sem hotela povedati? Več razmisleka ob merilih in boljši bodo odnosi.

»Zastaranje« OD

Piše: Mija Lipužič

VPRAŠANJE: V letu 1970 so mi naložili poleg rednega dela še dodatno delo. Zanj sem prejel dodatek v znesku 200 dinarjev mesečno vse do konca leta 1973, ko so mi dodatek ukinili. Pritožil sem se, vendar je bila pritožba zavrnjena. Svetovali pa so mi, naj vložim tožbo. Tega nisem storil. Ker bom šel kmalu v pokoj, me zanima, ali in kako lahko sedaj uveljavljam ta dodatek. Razen tega nekaj mesecev v letu 1973 in letu 1974 nisem prejel vsega gibljivega dela osebnega dohodka, češ da v tem času podjetje ni rentabilno poslovalo. To mi ni razumljivo, saj smo bili pred tem in za tem rentabilni, le v tistem času ne. Ali lahko tudi to razliko sedaj uveljavljam?

P. I. – Maribor

ODGOVOR: Do dodatka, ki ste ga prejeli, ste bili upravičeni le, če je bil predviden v ustreznem samoupravnem aktom organizacije združenega dela in če ste izpolnjevali pogoje. Ukinili so vam ga bodisi zato, ker zanj ni bilo osnove v samoupravnem aktu in ste ga dodatka izgubili pravico. Ko so vašo pritožbo zavrnili, bi vsekakor morali vložiti tožbo. Sodišče bi ugotovilo, ali ste upravičeni do dodatka. Zahtevki iz osebnih dohodkov zastarajo v dveh letih. Tako vse še ni zastarano. Vsekakor pa je – glede na dveletni zastaralni rok – zastaran tisti del zahtevka, ki bi se nanašal na do-

hodek iz leta 1973 in delno iz leta 1974. Kakšne možnosti za bi imeli za uspeh v sporu, vam brez poznavanja veljavnih samoupravnih aktov seveda ne morem odgovoriti. Prav tako ne morem konkretno odgovoriti na vprašanje glede gibljivega dela osebnega dohodka. Če ga niso prejeli v celoti vsi delavci, potem je res, kar vam zatrjujejo, da namreč ni bilo sredstev, ker je podjetje slabo poslovalo. Če so pa vsi drugi delavci gibljivi del v celoti prejeli, lahko uveljavljate razliko s pogojem, da ste v smislu določb samoupravnega akta upravičeni tudi do celotnega gibljivega dela; v tem primeru velja dveletni zastaralni rok.

kupon § PRAVNIK SVETUJE

IZTEKAJO SE PRIPRAVE NA III. KONFERENCO O PROBLEMIH MIGRACIJE

SOLIDARNOST TUDI OBVEZUJE

Stališče ZSJ: sodelovanje sindikatov Evrope in Sredozemlja na področju migracije delavcev je nujno in pomeni eno od poti za trajno in pravično ureditev delovno-pravnih in socialnih problemov kot tudi načrtnega pretoka migrantov

V mesecu maju bo v Stuttgartu v ZR Nemčiji III. konferenca sindikatov zahodne Evrope in Sredozemlja o problemih migracije. Gre za nadaljevanje tovrstnih zborov sindikatov dežel emigracije in emigracije, ki so se začeli z beograjsko - prvo konferenco in drugo, ki je bila v Istanbulu 1973. leta. Dejstvo, da je III. konferenca v ZRN, to je v državi, ki zaposluje največ tujih delavcev, pomeni da je spoznanje o nujnosti sodelovanja med sindikati na tem področju že realnost, ki ima svojo potrditev v več dogovorih, sklenjenih med sindikati držav emigracije in emigracije.

Posebna značilnost letošnje konference je v tem, da se bo v času zaostrenih gospodarskih razmer v svetu, ki izredno boleče vplivajo tako na položaj dežel v razvoju kot tudi na področju migracije, saj je zmanjšanje števila zaposlenih v največji meri prizadelo prav tuje delavce. Sindikati dežel emigracije pa tudi vlade so sicer večkrat povedali, da ne bodo dopustili odpustitve tujih delavcev za vsako ceno, vendar stvarnost kaže drugače, saj je število odpuščenih tujih delavcev večje kot število domačih. Tako breme manj razvitih dežel postaja še težje. Prav zato je vprašanje vračanja delavcev v domovino v razmerah sedanje gospodarske krize ena pomembnih zadev, ki jih bodo obravnavali na konferenci.

V stališčih - sporočilih, ki jih bodo posamezni sindikati predložili konferenci (o socialni varnosti, ilegalnem zaposlovanju, vprašanjih medsebojnih konvencij in podobno) bo ZSJ

zagovarjala osnovno izhodišče, da je sodelovanje sindikatov na tem področju nujno in tudi ena od poti za trajno in pravično ureditev tako delovno-pravnih in socialnih problemov kot tudi za obvladovanje pretoka migrantov, ki naj bi bil načrten in ne izključno v prid razvitem državam.

Dejstvo je, da je ekonomska kriza zavrla prizadevanja za premostitev razlik v razvoju, prav tako pa je neugodno vplivala na boj za enakopraven položaj delavcev - migrantov. Zaščita lastnega gospodarskega in družbenega razvoja je bila prva skrb tako držav kot tudi sindikatov dežel emigracije. Tako se torej uresničevanja solidarnosti pojavlja na tej konferenci tudi s stališča obveznosti sindikatov dežel emigracije. Doslej je namreč bilo vedno več govorjenja o dolžnosti delavcev iz dežel emigracije, da z vključevanjem v sindikate in na druge načine krepijo solidarnost z domačimi delavci.

Poleg omenjenih vprašanj bosta na dnevnem redu tudi dve aktualni in za nas zelo zanimivi vprašanji: problem strokovnega izobraževanja in šolanja otrok. Predlog poročila naših sindikatov o strokovnem izobraževanju izhaja iz ugotovitve, da je le-to bistveni element socialne varnosti (trajna zaposlitev), še posebej pa je pomemben s stališča vračanja zdomcev v domovino. V tem primeru smo pri nas že podpisali poseben družbeni dogovor, ki ureja delo naših izobraževalnih institucij v tujini, prizadevamo pa, da bi sklenili tudi posebne meddržavne sporazume o strokovnem izobraževanju, s ka-

terimi bi urejali še pereče vprašanje priznanja (nostrifikacije) strokovnih nazivov in diplom.

Dopolnilni pouk v materinski in za otroke delavcev migrantov je bistveni pogoj za trajnejšo vez z domovino. Sindikati si bodo prizadevali, da bo dopolnilni pouk, ki je sedaj še premalo razširjen, priznan za redni pouk v deželi emigracije, s čimer bodo pristojne oblasti države imigracije zagotovile tudi potrebna sredstva.

Torej pomeni III. konferenca sindikatov o migraciji možnost za uveljavitev načel, ki jih je sprejela konferenca o evropski varnosti, in seveda tudi pomembno mesto za konstruktivno sodelovanje med sindikati Evrope.

ANDREJ ŠKERLAVAJ

kdo je kdo

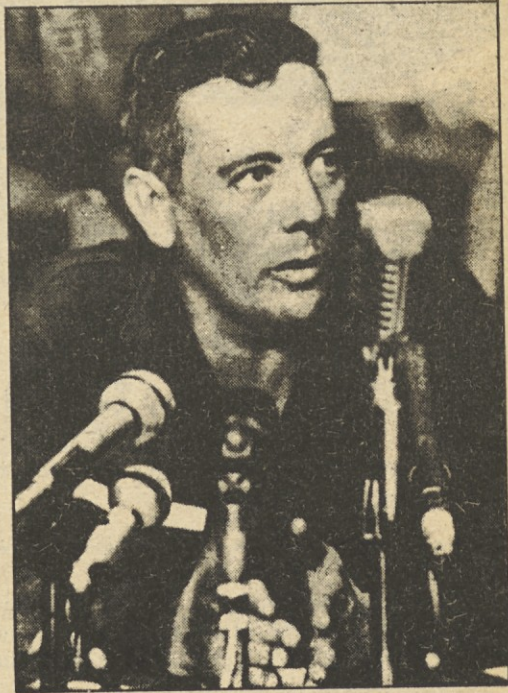
OMAR TORRIJOS HERRERA

predsednik panamske vlade

„David, ki se trdovratno bojuje z Goljatom,“ tako pogosto označujejo poveljnika panamske armade, generala Omarja Torrijosa Herrero. Toda Omar Torrijos ni samo poveljnik armade, je veliko več - voditelj in usmerjevalec panamske revolucije. Malokdo je leta 1968 po nekrvavem državnem udaru slutil, da bomo o tem človeku tako pogosto brali in slišali. Skoraj nihče ga ni jemal resno, ko je napovedal, da se bo bojeval proti „Goljatu“ - ZDA. Podedoval je namreč dolgoletno hipoteko: problem panamskega prekopa, neprijetno navzočnost ameriških oporišč in več kot 15.000 vojakov. Že od vsega začetka si 48-letni predsednik panamske vlade prizadeva za vrnitev prekopa v upravljanje Panamcem.

V teh svojih prizadevanjih je pokazal že veliko potrpežljivosti, saj ameriška stran že nekaj let premišljeno zavlačuje ugoden izid dvostranskih pogajanj o rešitvi tega problema. Ker gre za ključno vprašanje ozemeljske celovitosti in suverenosti, Omar Torrijos ne namerava odnehati. Večkrat je že povedal, da je to pravico pripravljen uveljaviti tudi z orožjem.

Zaenkrat so Panamci še potrpežljivi, ne nazadnje tudi zato, ker za svoje upravičene zahteve dobivajo široko podporo latinsko-ameriške in napredne svetovne javnosti sploh. Tudi Jugoslavija, ki ima s Panamo tradicionalno dobre odnose, vsestransko podpira ta

boj. To je Omar Torrijos lahko spoznal ob svojem obisku v Jugoslaviji septembra 1973. leta. Ko bo v kratkem Panamo obiskal predsednik republike Tito, bo lahko samo podkrepil stalnost naše podpore, tako kot bodo odobravanja deležna tudi prizadevanja panamske vlade in Omarja Torrijosa za hitrejši napredek te majhne srednjeameriške dežele, ki z veliko pozornostjo spremlja dejavnost nevrščene sveta in kot opazovalka sodeluje v gibanju nevrščeneosti.

BRANKO DOBRANIČ

TUDI V FRANCIJI NARAŠČA ABSENTIZEM

Dragi izostanki

Ministrstvo za delo je objavilo rezultate raziskave absentizma, prve te vrste v Franciji. Raziskava je pokazala, da znaša stopnja odsotnosti z dela okrog 5,8%. Ženske pogosteje izostajajo z dela kot moški, delavci pa pogosteje kot uslužbenci oziroma uradniki. Raziskavo so opravili v 24.000 podjetjih oziroma obratih. Med dnevi v tednu - kot so pokazali rezultati raziskave - praktično ni nobenih razlik, le v nekaterih gospodarskih dejavnostih so izostanki z dela pogostejši ob petkih in ponedelkih. Vrhnja meja absentizma se giblje nekako od 5,7% ob ponedelkih, do 6% ob petkih.

Stopnja absentizma pa seveda ni enaka v vseh sektorjih. Metalurgija in predelovalna industrija zaznamujeta najvišjo stopnjo izostankov. Sledijo proizvodnja transportnih sredstev, tekstilna, kovinsko-predelovalna in gumarska industrija. Neindustrijski sektorji, kot so trgovina, promet in razni servisi, imajo občutno nižjo pogostost izostankov z dela.

V splošnem se stopnja absentizma zvišuje sorazmerno z velikostjo podjetja, vendar pa naraščanje absentizma v zelo velikih organizacijah zlagoma pojema.

Na dan, ko so izvedli raziskavo (24. oktobra 1974. leta) je na 1000 delavcev 6 delavcev izostalo z dela zaradi nezgod pri delu, 40 jih je šlo „v bolnišnico“ zaradi različnih bolezni, 4 ženske so bile na porodni-

škem dopustu, 3 uslužbenci so bili odsotni z dovoljenjem podjetja, 5 delavcev pa je bilo neopravičeno odsotnih.

Ta statistika se seveda spreminja od dejavnosti do dejavnosti, sprejeme pa nastajajo tudi glede na stopnjo kvalifikacije in spol. Nezgode pri delu so pogostejše v rudarstvu (14 na 1000), manj pogoste pa so v industriji oblačilne konfekcije in v obutveni industriji. Nasprotno pa so v obutveni industriji, ki zaposluje pretžno ženske, pogostejši porodniški dopusti (19 na 1000), medtem ko je v bazičnih dejavnostih teh dopustov znatno manj (9 na 1000). Sektor, v katerem je absentizem zaradi materinstva najnižji, je zdravstvo (5 na 1000).

Tudi glede bolezni so razlike med posameznimi sektorji precejšnje. Obolenost zaposlenih v veletrgovini je 27 na 1000, medtem ko znaša v rudnikih in predelavi kovin kar 62 na 1000.

Absentizem, ki narašča tudi v Franciji, zbuja čedalje večjo skrb ne le zato, ker omejuje proizvodno aktivnost, temveč tudi zato, ker vse bolj obremenjuje sklade zdravstvenega in splošnega socialnega zavarovanja. Zdravstveno zavarovanje, ki je moralo v letu 1973 izplačati nadomestila za 219,300.000 delovnih dni, so v letu 1974 bremenile odškodnine oziroma nadomestila že za 224,430.000 in v letu 1975 za 227,360.000 delovnih dni. N. Z.

TA TEDEN V ZARIŠČU

BEOGRAD - V letu, v katerem bo eden najpomembnejših dogodkov vsekakor peta konferenca voditeljev držav ali vlad nevrščene sveta, avgusta v glavnem mestu Sri Lanke Colombu, so se okrepili stiki med posameznimi nevrščeni državami v zvezi s pripravami na konferenco v Colombu in siceršnje dejavnostjo nevrščeni. Tudi jugoslovanska zunanjepolitična dejavnost je zelo razgibana, posebna pozornost pa velja bližnjemu obisku predsednika republike Josipa Broza Tita v nekaterih latinsko-ameriških državah. Tudi stiki Jugoslavije z drugimi nevrščeni državami na nižjih ravneh so pogostejši in vsebinsko pomembni. Tako je bil na obisku v Beogradu zambijski zunanji minister Rupiah Banda. Sprejeli so ga dr. Vladimir Bakarić, Džemal Bijedić in general armade Nikola Ljubičić, izčrpane pogovore pa je imel s svojim gostiteljem Milošem Minićem. Posebno pozornost v pogovorih je veljala pripravam na zborovanje v Colombu, razpravljala pa sta oba ministra tudi o več drugih pomembnih vprašanjih s področja mednarodnih odnosov ter o razvoju jugoslovansko-zambijskega sodelovanja. Dosedanji rezultati obetajo razširitev sodelovanja zlasti v gospodarstvu, kjer obe strani želita povečanje trgovinske menjave ter investicijskega in drugega sodelovanja na tem področju.

MOSKVA - Delegati XXV. kongresa Komunistične partije Sovjetske zveze so potrdili referat generalnega sekretarja Leonida Brežnjeva o glavnih smereh sovjetske notranje in zunanje politike, nato pa so začeli razpravo o najvažnejših postavkah novega sovjetskega petletnega načrta (do leta 1980), o čemer je kongresu poročal predsednik ministrskega sveta Aleksej Kosigin. Vodja delegacije ZKJ na kongresu, sekretar izvršnega komiteja Stane Dolanc, se je v Moskvi pogovarjal s predstavniki drugih partij, ki spremljajo zborovanje sovjetskih komunistov, pogovore pa je imel tudi s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom.

BRAZZAVILLE - Predsednik LR Angole Agostinho Neto in predsednik Zaira Sese Seku Mobutu sta v glavnem mestu LR Konga dosegla spravo med državama. To je nov pomemben uspeh mlade angolske države v prizadevanjih za mednarodno uveljavitev, kajti sednja Zaire je vse do nedavnega podpirala odpadniško gibanje Holdena Roberta - FNLA, zdaj pa je - kot kaže - Mobutu sprevidel, da takšno stališče ne vodi nikamor in škoduje ne le angolskim, ampak širšim afriškim koristim.

V. BARABAŠ

KAM IN KAKO Z ZDOMCI

Evidenca naših delavcev v tujini je skrajno pomanjkljiva, čeprav gre za število ljudi, ki je enako številu prebivalstva ene republike. Celovita bilanca o tem, kaj zdomci odnesejo s seboj v tujino in kaj prinesejo po vrnitvi, še ni znana. Pomanjkljivo so tudi ugotovitve o njihovem načrtnem in nenačrtnem vračanju, kajti znanstvene ustanove niso uspeli uskladiti svojih raziskovalnih programov, da bi na njihovi osnovi določili ukrepe.

Vrnitev 200.000 delavcev v zadnjih dveh letih ni povzročila nobenega problema, ker so se najprej vrnili delavci v kmetijstvu in ker nekateri brez dela dobivajo denarna nadomestila, medtem ko iščejo novo zaposlitev.

Pri odpiranju novih delovnih mest za povratnike bi morali v večji meri kot doslej računati na njihove prihranke, saj je višina nakazil delavcev iz tujine v naših bankah znašala 1974. leta 1,621 milijona dolarjev, vsota, naložena v tujih bankah, pa je vrčas še večja.

Pobude posameznih tovarn (razpisni posojil), občin in posameznikov so nedvomno koristne in jih je treba podpirati, vendar gotovo ne bodo dale pravega rezultata, če jih bomo uresničevali „individualno“, brez določenega programa in širše družbene podpore. Prepustiti zbiranje deviznih prihrankov le bankam, ne da bi zdomcem nudili kakršnekoli programe in zagotovila, da bodo s tem dobili delovno mesto ali lahko pod določenimi pogoji kupili stanovanje, pomeni, da smo se sprijaznili z neuspehom.

Čeprav smo sprejeli precej od-

ločitev, sklepov in resolucij, kam in kako z zdomci, se je težko ogniti vtisu, da v praktični politiki nismo šli naprej od sprejetih načelnih stališč.

V. O.

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

ZAKAJ RAZISKAVE O VARSTVU PRI DELU?

V našem družbenem sistemu je skrb za človeka vedno na prvem mestu. Človek je namreč nosilec napredka in njemu so namenjeni dosežki prizadevanj na vseh področjih delovanja. Da bi to dosegli, moramo človeku pri njegovem delu nuditi vse moralne, intelektualne in materialne možnosti za nemoteno opravljanje nalog, ki mu jih nalaga družba. Pri delu naj se zaveda, da smo storili vse, da med delom njegovo zdravje in življenje ne bosta ogrožena. Naložbe na področju varstva so namenjene ohranjanju zdravja delavcev pri delu in v življenju sploh, zato je zgolj ekonomsko ocenjevanje varnosti pri delu sila kratkovidno.

Pričakovali bi, da je znanje

organizatorjev tehnološkega procesa, projektantov naprav in priprav ter gradbenih objektov na vseh področjih dejavnosti praktično na enaki ravni glede znanja s področja varstva pri delu. Vendar je bilo ugotovljeno, da obširne raziskave veljajo le tehnološkemu napredu, ne pa tudi uresničevanju zahtev varnosti. To vodi v enostranost.

Dejstvo je, da se pogosto srečujemo z novimi delovnimi pripravami in napravami, ki so bile izvedene brez poprejšnjih analiz s stališča varstva pri delu. Zaradi pomanjkljivosti delovnih naprav delavec med delom pogosto pretjeto številne nevarnosti. Organizacije združenega

dela so ponekod pravilno razumele zahtevo po varnejšem delu in odpravljajo pomanjkljivosti, marsikje tudi z internimi inovacijskimi razpisi.

Varstvo pri delu je nedeljivi del organizacije dela, je zakonita zahteva, da je treba varno delovno okolje in varno delo upoštevati že pri projektiranju ne le objektov, delovnih priprav in naprav, marveč tudi tehnološkega in delovnega procesa.

Zlasti pri novih zamislih je nedvomno treba zasledovati tudi večjo varnost delovnih razmer. Samo tako bomo zagotovili takšno delovno okolje ter delovne in življenjske razmere, ki zagotavljajo fizično in moralno integriteto delavca pri delu.

sprašujete - odgovarjamo

Zanima nas, če smemo priznati delavcem iz drugih republik, ki so zaposleni pri nas, dodatek za ločeno življenje? Se drugo vprašanje: ali se lahko prizna delavcem povračilo za prevoz na delo in z dela, če se ne vozijo z javnimi prevoznimi sredstvi, ampak z osebnimi avtomobili, čeprav javna prevozna sredstva vozijo na teh relacijah?

A. G. - NOVA GORICA

Na vaše vprašanje je Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov odgovoril takole:

Omenjenim delavcem se lahko prizna dodatek za ločeno življenje le v primeru, če se je delovna organizacija z njimi vnaprej tako dogovorila. Pri tem pa morajo biti pogoji za pridobitev pravice do nadomestila in višina dodatka določeni v samoupravnem splošnem aktu temeljne organizacije združenega dela.

Delavcem se po določenih 19. točke sindikalne liste lahko priznajo povračila za prevozne stroške na delo in z dela v višini nad 40 din za javna prevozna sredstva. Tako povračilo se prizna tudi učencem v gospodarstvu ter dijakom in študentom na praksi. Vsem navedenim se to povračilo lahko prizna tudi v primeru, če se vozijo na delo in z dela z osebnimi prevoznimi sredstvi, seveda v enaki višini, kot če bi se vozili na delo in z dela z javnimi prevoznimi sredstvi. Tistim delavcem, ki na relaciji od stalnega bivališča do delovnega mesta nimajo javnih prevoznih sredstev, se lahko povrnejo stroški za prevoz na delo in z dela do 0,50 dinarjev za prevoženi kilometer. Pogoje za pridobitev pravice do povračila stroškov za prevoz na delo in z dela ter višino tega povračila določijo udeleženci v svojih samoupravnih splošnih aktih z določili samoupravnih sporazumov dejavnosti.

Telesnokulturna skupnost Žalec je organizirala TRIM smučanje, ki se ga je udeležilo več kot 600 ljubiteljev belega športa. Iz Ferralita

si je priborilo TRIM smučarsko značko kar 187 športnikov, iz Polzele pa 121. Na sliki so tekmovalci iz Polzele. Foto: T. Tavčar

TRETJI AGROSKI BO NA SMUČIŠČIH VELIKE PLANINE

NA STARTU TUDI KOOPERANTI

Organizator pričakuje precej večjo udeležbo kot lani

Letos, ko praznuje ljubljanska Agrotehnika 25-letnico svojega obstoja, bodo delavci tega kolektiva organizirali tudi tretje zimsko športno srečanje kmetijskih delavcev Slovenije. Tekme bodo pod pokroviteljstvom Kmečkega glasa, za izvedbo pa bodo poskrbeli člani Smučarskega kluba Snežinka.

„Vsekakor je ena izmed največjih zanimivosti naših letošnjih zimskih športnih iger v tem, da bomo na smučišča privabili tudi kmečke fante in dekleta, ki so naši kooperanti...“ je pripovedoval na tiskovni konferenci ob bližnjih tekmah Anton Turk, generalni direktor Agrotehnike. „Zadovoljni smo tudi z dejstvom, da bo letošnja udeležba precej večja v primerjavi z lanskimi tekmami na Golteh. Lani je startalo 75 smučark in smučarjev, letos pa bo to število več kot še enkrat večje. Seveda srečanja na snegu ne bomo izkoristili le za tekmovanje, temveč tudi za to, da se pogovorimo o številnih vprašanjih, ki nas tarejo pri našem vsakdanjem delu. Priložnosti za to namreč med letom ni kdo ve koliko...“

Tretji AGROSKI bo na

smučiščih Velike planine v petek, 12. marca. Prvi bodo zapeljali skozi vratca že ob deseti uri. Vse ženske bodo tekmovalce v eni kategoriji, moški pa v treh: do 33 let starosti, od 33 do 45 in v kategoriji starejših od 45 let. Seveda bodo vsi nastopajoči tekmovali tudi v veleslalomu. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli zaslužena priznanja, sindikalna organizacija pa je pripravila lep pokal za najbolj množično udeležbo, prav vsi udeleženci pa bodo prejeli diplome in spominske značke.

Letošnja udeležba bo, sodeč po prijavah, sicer razveseljiva, lahko pa bi bila še precej večja, če bi se vabilu odzvala vsaj največja slovenska podjetja v tej vrstvi. Pa se niso. Tako, denimo, na startu sploh ne bo predstavnikov z Dolenjske!

Sicer pa gre še vedno za začetke, zato so težave razumljive. Zato lahko domnevamo, da bo udeležba že prihodnje leto še večja, saj se bodo organizatorji po vsej verjetnosti odločili še za novo disciplino – smučarske teke.

A. UL.

DEVETO SREČANJE V ČRMOŠNJICAH

KRKA ZMAGOVALEC!

Kljub številnim prijavam razmeroma slaba udeležba

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu Zveze sindikatov v Novem mestu je minulo nedeljo pripravila deveto zimsko tekmovanje delavskih športnih iger 76 v veleslalomu v Črmošnjicah.

Tekmovanje je bilo za moške in ženske v dveh, pri moških pa v treh kategorijah. Za tekmovanja se je prijavilo 154 smučarjev in smučark, tekmovalo pa jih je le 90. Kljub temu je to precej več kot lani, kar

II. republiško prvenstvo sindikatov v smučanju

V soboto, 27. marca, bo v Kranjski gori II. republiško prvenstvo sindikatov v smučanju. Smučarsko tekmovanje je razpisal sektor za telesno kulturo in rekreacijo pri Republiškem svetu ZSS.

Nastopajoči se bodo pomerili v veleslalomu in v smučarskih tekih. Tekmovalne proge za veleslalom z 20 do 30 vratci bodo dolge 500 do 800 metrov, višinska razlika pa bo znašala 70 do 150 metrov. Smučarke bodo morale preteči 3 kilometre, moški pa 6 kilometrov. Steza za smučarske teke bo speljana pretežno po ravnem terenu. Tekmovalci v tekih bodo startali ob 10 uri, v veleslalomu pa opoldne. Organizator je tekmovalce razvrstil v številne kategorije, da v zmogljivosti nastopajočih ne bo prevelikih razlik in da bodo tekme kar najbolj enakovredne.

Še to: na tekmovanju bo sodelovala tudi Smučarska zveza Slovenije, saj bo hkrati tudi tradicionalno republiško prvenstvo veteranov v veleslalomu in v smučarskih tekih. Tako bodo lahko udeleženci II. republiškega prvenstva sindikatov v smučanju nastopili tudi v konkurenci smučarskih veteranov. Informacije o sindikalnem smučarskem prvenstvu daje organizacijski odbor, ki ima svoj sedež v Ljubljani (Dalmatinova 4, soba 9/III, telefon: 310-033), vse podatke o tekmovanju veteranov pa posreduje Smučarska zveza Slovenije (Ljubljana, Celovška 25, telefon: 320-788).

VELENJE

Uspelo tekmovanje

V okviru delavskih športnih iger je komisija za rekreacijo in oddih pri občinskem sindikalnem svetu Velenje organizirala skupno s Smučarskim klubom Velenje tekmovanje v veleslalomu za ženske in moške ekipe.

Tekmovanja, ki je bilo v nedeljo, 22. februarja, na smučišču v Zavadnji, se je udeležilo več kot 120 tekmovalk in tekmovalcev. V moški konkurenci je zmagala ekipa REK-TOZD TES, druga je bila ekipa Gorenje TGO-DSSS in tretje ekipa GIP Vegrad – sektor SIP.

Tekmovali so v štirih starostnih kategorijah. V kategoriji do 30 let je zmagal Lorbek iz REK-DSSS, v kategoriji med 31. in 38. letom je bil

najboljši Veršec, Gorenje TGO-TOZD pohišstvo, v tretji kategoriji je zmagal Košič iz SS ZD, ki je imel tudi najboljši čas med vsemi tekmovalci, v najmlajši skupini pa je osvojil prvo mesto Dokl, Gorenje TGO-TOZD vzdrževanje.

Med ženskami, vse so tekmoval v eni kategoriji, je zmagala Krista Koršič iz Projektivnega biroja Velenje, druga je bila Ida Kolobar RSC-TOZD EKO in tretja Franja Turinek iz Gorenje TGO-DSSS.

Tekmovanje je lepo uspelo. Najboljši posamezniki so dobili diplome in odličja, ki jih je podelil sekretar občinskega sindikalnega sveta Velenje Janez Pukl.

CELJE

TEKMOVANJE INVALIDOV

V počastitev obletnice pohoda legendarne XIV. divizije, je športno društvo Invalid Celje, pod pokroviteljstvom trgovskega podjetja Tehnomercator,

organiziralo športno srečanje invalidov vseh stopenj, ki so se ga udeležile reprezentance Ljubljane, Maribora, Slovenj Gradca in Celja.

Rezultati – kegljanje: 1. Maribor 2445 (Znidarič 491, Kalčič 406...), 2. Celje 2409, 3. Ljubljana 2392, 4. Slovenj Gradec 2370.

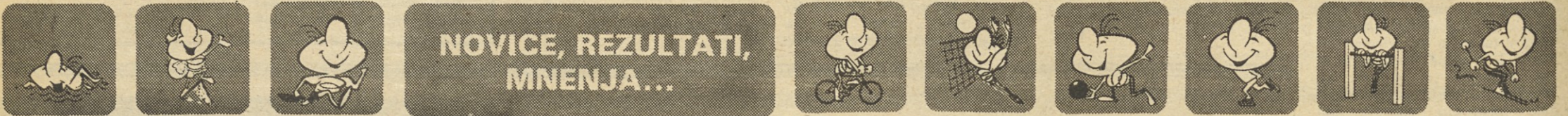
Streljanje – ekipno: 1. Ljubljana 497, 2. Celje 480, 3. Slovenj Gradec 474, 4. Maribor 390; posamezno: 1. Vršaj (Ljubljana) 177, 2. Dobnik (Sl. Gradec) 169, 3. Bricman (Sl. Gradec) 167, itd.

Šah: 1. Celje 18, 2. Slovenj Gradec 16,5, 3. Maribor 13,5 in 4. Ljubljana 6 točk.

Končni vrstni red: 1. Celje, 2. do 3. Ljubljana in Maribor, 4. Slovenj Gradec.

Na sliki: predsednik športnega društva Celje Lojze Piškur podeljuje prehodni pokal vodji ekipe Celja Jožetu Rabzingerju.

Tekst in foto: TONE TAVČAR

NOVICE, REZULTATI, MNENJA...

MEŽICA

Gradbinci na snegu

Sindikalna podružnica TOZD Gradis Ravne je organizirala V. zimsko športno srečanje koroških gradbincev v Mežici. Tehnično izvedbo tekmovanja je prevzelo TVD Partizan Mežica, ki je ob lepem vremenu in odličnih snežnih razmerah pripravilo lepo tekmovalno progo. Vseh, ki so nastopili, je bilo 89, od tega 64 v veleslalomu in 25 v tekih.

Med ekipami je osvojil prvo mesto Gradis Ravne pred GP Koroški zidarji, Inštalaterjem Prevalje in GP Radlje. Sodelovalo pa je tudi nekaj obrtnikov.

Veleslalom – ženske: Bodner (Gradis), Plešnik T. (Kor. zid.), Kleindienst (Kor. zid.).

Na smučiščih je še povsod dovolj snega, čeprav so nekateri prisojna pobočja že pričela kazati rebra. Sonce ima svojo moč, za začetek marca res precejšnje...

Veleslalom – moški nad 33 let: Herzog (Gradis), Čebulj (Inšlater), Grabner (Kor. zid.).

Veleslalom pod 33 let: Čekon (Gradis), Plešnik (Kor. zid.), Škrinjnar (Gradis).

Tek – ženske 2 km: Kupljen (Gradis), Plešnik T. (Kor. zid.), Plešnik A. (Gradis).

Tek – moški 2 km: Gorjanc (Kor. zid.), Herzog (Gradis), Štambulak (Kor. zid.).

Tek – moški 4 km: Oblak (Gradis), Turk (Gradis), Viskovič (Kor. zid.), itd.

Š. L.

NOVA GORICA

Prvenstvo Mebla

V organizaciji in izvedbi „SD MEBLO“ Nova Gorica je bilo na Lokvah zadnje soboto v februarju prvenstvo Mebla v veleslalomu. Na tekmovanju, ki je imelo bolj družabni pomen, je nastopilo 55 smučark in smučarjev iz 11 TOZD.

Rezultati: Ženske – rekreativni razred: 1. Irena Leban (TOZD Poh. N. Gorica) 34,7, 2. Nada Lozej (TOZD Ob. pohišstvo) 34,8, 3. Duška Petrič

(TOZD Trgovine) 37,1, itd. Ženske – tekmovalni razred: 1. Tjaša Kodermac (DSSS) 60,0, 2. Jolanda Slokar (DSSS) 60,8, 3. Venčka Batagelj (DSSS) 65,5 itd.

Moški – rekreativni razred: 1. Boris Kolenc (TOZD Trnovo) 28,2, 2. Ivan Karat (TOZD VIK) 28,2, 3. Adrijan Tebižan (TOZD Meblo-Harvey) 28,8, itd.

Moški – tekmovalni razred: 1. Rajmund Kolenc (DSSS) 45,1, 2. Bojan Furlan (TOZD TIP) 48,1, 3. Vladimir Curk (DSSS) 49,1, itd.

RAJMUND KOLENC

MUTA OB DRAVI

Najboljši livarji

Na smučiščih na Mali kopi je komisija za šport in rekreacijo pri tovarniški konferenci osnovnih organizacij sindikata Gorenje – Muta priredila prvenstvo v veleslalomu. Tekmovanje se je udeležilo več kot 50 smučarjev, ki so se pomerili na težki veleslalomski progi. Zaradi deloma podedenele proge so mnogi odstopili. Na tekmovanju so se najbolj izkazali mladi livarji.

Rezultati: moški nad 30 let: 1. Ivan Kričej (TOZD 03 – Livarna Vuzenica), 98,0, 2. Mirko Krois (TOZD 01 – kladivarna) 198,0.

Moški do 30 let: 1. Niko Vinšek 60,0, 2. Bojan Požgan 62,0, 3. Janko Osrajnik 62,5, 4. Janko Kolar 63,5, 5. Ivan Klimež 64,5 itd. (vsi TOZD 03 – livarna Vuzenica).

Ekipno: 1. TOZD 03 – Livarna Vuzenica, 2. TOZD 02 – Kladivarna, 3. TOZD 02 – Jekleni granulat.

H. J.

ČRNA NA KOROŠKEM

Tradicionalni veleslalom

Komisija delavskih športnih iger rudnika Mežica je organizirala v Črni na Koroškem tradicionalni veleslalom. V lepem sončnem vremenu je nastopilo 94 tekmovalcev iz 10 TOZD rudnika Mežica.

Rezultati – moški do 25 let: 1. Germadnik (TOZD AKU), 2. Gorza (TOZD AKU), 3. Plešec D. (TOZD AKU); moški od 25 do 35 let: 1. Pustoslemšek (TOZD AKU), 2. Rebula (TOZD RO), 3. Dretnik (TOZD MET); moški od 35 do 45 let: 1. Plešec (TOZD TOM), 2. Forstner (TOZD RO), 3. Krajnc (TOZD LO); moški nad 45 let: 1. Pečovnik (TOZD RO), 2. Golob (DSS), 3. Čegovnik (DSS).

R. P.

DELAVSKO GIBANJE IN SOCIALIZEM

(IX.)

Slovenija do konca prve svetovne vojne

Ljubljanski tiskarji so že februarja 1868 ustanovili svoje izobraževalno društvo

Piše: Franc Rozman

DELAVSTVO – NOV DRUŽBENI RAZRED

V drugi polovici 19. stoletja se je v slovenskih deželah začel vse hitrejši razvoj kapitalizma in z začetki industrijskih obratov je nastajal nov družbeni razred delavstva. Ta razvoj je bil mnogo počasnejši in manj intenziven kot v razvitih deželah zahodne Evrope ali v najbolj razvitih deželah Avstroogrske, v katere sestavo so bile tudi slovenske dežele Kranjska, Štajerska, Koroška, Primorska, Trst in Istra. Nastajajoče delavstvo se je rekrutiralo iz obubožanih kmetov in malih obrtnikov. Še vso drugo polovico 19. stoletja je bilo industrijsko delavstvo omejeno na nekatera industrijska središča, kot so Jesenice, Ljubljana, Idrija, Trst, Maribor, zasavski premogovniki, medtem ko je v drugih mestih še prevladovalo obrtniško delavstvo.

Matija Kunc (1853-1922), krojaški pomočnik, je v letih 1871-1874 organiziral in vodil delavsko gibanje v Ljubljani.

jem delovanju najpomembnejši mariborsko, ki je bilo ustanovljeno leta 1868, in ljubljansko, ustanovljeno ob koncu leta 1869. Glavni osebnosti teh dveh društev sta bila njuna predsednika Franc Wiesthaler v Mariboru in Matija Kunc v Ljubljani. Slednji je imel vse značilnosti pravega političnega voditelja. Poudariti je treba, da ne drži trditve o prvem slovenskem delavskem voditelju Francu Železnikarju, ki se v literaturi še pogosto ponavlja, saj gre le za legendo. Železnikar ni bil udeleženec pariške komune, v

vila pravega političnega profila. Značilno za vsa društva v začetnem obdobju je, da je bilo njihovo članstvo predvsem obrtniško, v industrijskih centrih, kot, denimo, v revirjih, pa ni bilo nobene delavske organizacije.

Mariborsko in ljubljansko društvo sta razvili posebno živahno dejavnost, prirejali sta društvene sestanke, na katerih so razpravljali o vsakodnevnih političnih problemih, izobraževali delavce, prirejali različne tečaje, naročali nemške delavske liste, ker slovenskih pač še ni bilo, snovali bolniške in podporne blagajne in podobno. Pod njunim vodstvom je prišlo do prvih dveh stavk na Slovenskem, ki sta se obe končali z delavsko zmago. Najprej so stavkali mizarški pomočniki v Mariboru leta 1870 in leto kasneje še v Ljubljani.

V drugi polovici leta 1874 so oblasti začele v vsej Avstriji razpuščati delavska društva in preganjati delavski tisk, ker je delavsko gibanje že postalo nevarno državi. Naslednjih petnajst let je delavsko gibanje preživljalo hudo krizo. Tudi ljubljansko in mariborsko društvo sta le še simbolično delovali.

V osemdesetih letih se je v Ljubljani okrepilo delovanje radikalno demokratičnega obrtniškega delavstva. Zaradi preganjanja je v tem času delavstvo prišlo precej pod vpliv anarhizma. Anarhistična propaganda dejanj je povzročila, da so oblasti še okrepile preganjanje in na številnih veleizdajniških procesih je bilo obsojenih veliko delavskih voditeljev. Pri nas je najbolj znan celovski proces v decembru 1884. leta proti članom ljubljanskega delavske-

Ljudski dom v Streliški ulici (danes Ljudska kuhinja), kjer je bil 20. februarja 1870 ustanovni občni zbor delavskega izobraževalnega društva v Ljubljani.

leta v Avstriji sprejet zakon o društvih in so tudi delavci lahko ustanavljali svoja društva. Tako so tiskarji v Ljubljani že februarja 1868. leta ustanovili svoje izobraževalno društvo, avgusta istega leta pa je bilo ustanovljeno delavsko izobraževalno društvo v Mariboru, ki je pravzaprav prvo delavsko društvo na Slovenskem, kajti ljubljansko tiskarsko društvo je združevalo le tiskarje. Leta 1868-1874 pomenijo čas prvega zagona v delavskem gibanju pri nas. Značilno za ta čas je, da se v številnih slovenskih krajih ustanavljajo delavske izobraževalne strokovna in podporni društva s sorazmerno živahno društveno dejavnostjo. To so

delavsko gibanje pa je vstopil šele v osemdesetih letih. Po svojih političnih pogledih je bil dolgo obrtniški demokrat in manj socialni demokrat, kakršna sta bila v začetkih delavskega gibanja pri nas Wiesthaler in Kunc ter drugi anonimni člani delavskega izobraževalnih društev v Ljubljani in Mariboru.

NAJPREJ SO STAVKALI MIZARSKI POMOČNIKI V MARIBORU

Poleg teh dveh društev so nastala društva še v Trstu, Slovenski Bistrici, Celju, Ptuj, Celovcu in Beljaku, vendar so bila to v glavnem društva, ki so nastala bolj spontano in niso raz-

ga društva in na katerem je bil France Železnikar kot vodilni „krvavec“, kot so jih imenovali, obsojen na deset let težke ječe.

Za dolge vladavine Taaffeja se je v Avstriji in tudi pri nas izboljšal položaj delavstva, ker je vlada skušala zavreti razmah delavskega gibanja tudi s socialno zakonodajo. Tako je bil 1883. leta sprejet zakon o obrtniških inšpektorjih, 1885. je bilo prepovedano tovarniško delo otrok mlajših od 14 let in nočno delo žensk ter mladoletnikov. Maksimalni delovni dan je bil skrajšan na 11 ur in uzakonjen je bil nedeljski počitek. Leta 1889 pa je bilo uvedeno bolniško in nezgodno zavarovanje.

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 11. 3. 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

DE	BOLEZEN ZARADI NEMIRNOSTI	VAJA V PLETU	VZDELEK	PRVI PRED-SENIK GANE	TORINO	GORA NAD OTAVITZO	VGR. MITO. MATI BOGAV	EVROPSKA OTČOVA IZJAVA	NOVOZEL. TEUKAČ, SIE. REKORNERNA 800 m (PETRO)	OTČEVOVA ALI MAMINA SESTRA	SISTEMATIČNO RAZISKAVANJE V RAZREDE, SKUPINE	ANTON ČEHOV
LJUBITELJA AVANTUR												
GLAVNI URE DNIK ČASOPIS PRED VAMI												
PRVI MITOLOŠKI LETALEC					ŠKATLICA NEKI AVSTR. RPSKI SMO. AS (ME IN RUM)							TEKSTILNI IZDELEK (BLAGO)
TANTAL		SENČNICA										
MESTO VZRA. ZNANO PO FILMU OVAH ZAPRAV		IZJANE RAST. R. NOV. LILIJ					SISTEM BARKINE TV KOMUNISTIČNA PARTIJA ITALIJE					IVAN KUKOVEČ SUROVINA ZA ATOM. REAKTOR
BAVCON								GL. ŽILA ODVONICA				
SRTA V IVEJE VRAJE ZBUD. MADMOCSLO VISINO									AL. MESTO B. ABILUSKE SFR. VS. Z. OB. IČDINE. NSU. REA.			
BESEDICA S MATERO TVORIM O PRESEŽNIK				REŠETO								
KRITIKA PRESOJA				NIKOLAJ KOPERNIK								
ZDRAVILO ILIČ			KIRURŠKA STRGALKA PRIPADNIK DRAVILNOV									
POGAN				DOBRO SLOV. UROB. UMERNA. ZNEVNIK. PO. SLOVNA KNJISA								
FR. DELA? GRILEVJE												
OBVEŠILNA PIVČA									REGA NA POKUSALJEM STANU TATO STROSL. PIVO			
BRISAČA												
NEZORANA ZEMLJA												
OTMAR KREACIČ				HRANA, JEDILO								

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

VIGILAN₁, GOS, TALCI, AZBEST, OTMAR, SIRTA.

Izrebrani reševalci iz prejšnje številke: 1. nagrada, 200 din: Marija Rupert, Prvomajska 19, 68290 Sevnica; 2. nagrada, 150 din: Milan Hojski, Ul. na Grad št. 3, 61000 Ljubljana; 3. nagrada, 100 din: Milena Trebižan, Stošičeva 6, 64000 Kranj. Nagrade bomo poslali po pošti.

Niti, dolge 29 let

Pred nami je 8. marec, mednarodni praznik žena. Praznovale ga bodo različno; morda bodo tudi take, ki svojega praznika ne bodo občutile. Veliko pišemo in govorimo o 8. marcu, o praznovanjih in o problemih žensk, posebno zaposlenih. Zato, da bi prispevali k rešitvam problemov, ki jih ima današnja zaposlena ženska in mati še posebej. Poskušajmo še mi dodati droben kamen v mozaik podobe današnjih zaposlenih žene.

Izbrali smo delavko Tekstilne tovarne Medvode Slavko BRAUHAR in skušali slediti njenemu delovniku. Od zgodnjega jutra do poznega ve-

ki jo v glavnem zavzema garderobna omara.

„Vse je majhno. V kuhinji moram posodo večkrat prestaviti z enega na drugi konec, da lahko skuham kosilo. Tudi spanje moramo prilagoditi tako, da gremo vsi naenkrat, ker pač ni prostora, da bi se v večernih urah sprehajali po sobi. Ko sta bila otroka še majhna, je še šlo, sedaj pa, ko ima sin že devetnajst let, je malo bolj nerodno. Tudi v omari je za obleko malo prostora. Zato imamo večji del garderobe v kleti.“

Slavka zaradi sklepne revme težko pere. „Pralni stroj? Tudi če bi

pis ali knjigo. Tudi za obisk ji kdaj pa kdaj ostane kakšna urica. Največkrat gre domov na obisk k materi in sestri ali pa k sodelavkam oziroma sosedam. Zvečer se tisto o kuhi in pomivanju ter pospravljanju ponovi, potem pa čimprej spat, da bi bila jutraj pripravljena na nov delovni dan.

Slavka je pravzaprav ena prvih delavk Tekstilne tovarne v Medvodah. Velja za pridno in vestno, zato je bila že večkrat izvoljena v delavski svet in v upravni odbor podjetja, kar samo kaže, da njeno zvestobo in marljivo delo cenijo.

A. AGNIC

čera. Delovnik. Saj pravijo, da življenje ni praznik, da je delovni dan. In za Slavko je to doslej še kako držalo.

Ko je Slavka prišla iz internacije, se je najprej učila za šiviljo. Potem pa se je zaposlila leta 1947 v Tekstilni tovarni v Medvodah. Devetindvajset let že dela v tej tovarni. Od šestih do dveh oziroma od dveh do desetih zvečer ali od desetih zvečer pa do šestih jutraj. Kot 17-letno dekle se je naučila tkalskega dela na stroju, za katerim dela še danes. Poleg delovnih izkušenj pa si je med drugim pridobila na delu tudi bolezen; sklepno revmo, ki jo od vseh stvari zadnja leta še najbolj tare.

Kljub vsemu je Slavka vesele narave; vedno nasmejana in rada v družbi. Zato o svojih težavah, ki jih ima, in o tistih, ki so že za njo, le nerada govori. Če pa že govori, pripoveduje z nasmehom.

Poročila se je, dobila sina, dobila še hčerko, pred trinajstimi leti pa je ostala sama z dvema otrokoma.

„Res, ni bilo lahko, toda če bi se človek predajal žalosti, bi prav gotovo obupal,“ pripoveduje.

Najprej je bila Slavka z otrokoma doma in pomagali so ji bratje in sestre. „Drugace ne bi šlo!“ Potem je od tovarne dobila stanovanje. No, pravzaprav to niti ni stanovanje. Od leta 1958 prebiva z dvema otrokoma v garsonjeri s 23 kvadratnimi metri. Soba z mizo, kavčem in omaro, v kateri je skrito ležišče, s kuhinjskim kotom, kjer je prostora le za umivalnik, majhen štedilnik ter miniaturno kopalnico in predsobo,

imela denar zanj, ga nimam kam postaviti.“ Res, Slavka, njen sin Marko in hči Dorica bi potrebovali večje stanovanje. Toda kako?

„Od svojih dohodkov, približno 3000 dinarjev mesečno, si stanovanjskega varčevanja ne morem privoščiti. Lahko le čakam na vrstni red v podjetju, kjer pa je že tako mnogo prosilcev. Danes nam gre mnogo bolje, saj je sin že več kot leto dni zaposlen in tudi za skupno gospodinjstvo mnogo prispeva.“

In njen delovni dan? Saj smo s tem pravzaprav začeli. Vstane ob petih in ot šestih je že na delovnem mestu. Po službi gre spotoma v trgovino, skuha kosilo, potem pa pomije posodo, pospravi, pere, lika, šiva, plete in sedaj, ko so otroci že odrasli, lahko tudi vzame v roke časo-

V knjižnici Sindikati je doslej izšlo:

v letu 1974:

št. 1: Družbena vloga in naloge sindikatov danes **razprodano**

v letu 1975:

št. 2: Slavko Grčar: Organiziranost in delovanje sindikatov **20.— din**

št. 3: Olga Bručan in Slavko Grčar: Finančno poslovanje v sindikatih **20.— din**

št. 4: Peter Toš: Samoupravna delavska kontrola **razprodano**

št. 5: Klubi samoupravljalcev **razprodano**

št. 6: Samoupravno urejanje dohodkovnih odnosov v združenem delu **40.— din**

v letu 1976:

št. 7: Aktualne družbenopolitične naloge sindikatov danes **30.— din**

v tisku:

št. 8: Ljudska obramba in družbena samozaščita — temeljna naloga sindikatov **30.— din**

Priljubljeni še osem nadaljnjih aktualnih brošur, ki bodo izšle v letošnjem letu. Naročila sprejema: ČZP Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4/II.

Časopisno in založniško podjetje Delavska enotnost

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČZP Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIC, VOJKO ČERNELČ (glavni urednik in direktor), SONJA GASPERSIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnični urednik), BORIS

RUGELJ, BOJAN SAMARIN. (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313/VI; naročniški oddelek tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033; komerci-

ala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din, letna naročnina je 150,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tiska »Ljudska pravica«, Ljubljana.